ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ — БУЮК ЗАФАРИМИЗ

БУГУН ТОШКЕНТДА СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ ҲАФТАЛИГИ БОШЛАНАДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-йил чиқиши
№ 201 (12.855).
29 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
ШАНБА
Баҳоси 3 тийин.

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XIV пленуми очилди.

Пленум ўз ишини давом эттирмоқда.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XIV пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

28 августда Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XIV пленуми очилди.

Пленум ишида қатнашиш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг аъзоларидан ташқари партия, совет, касаба союз ва комсомол активлари, қишлоқ хўжалик органлари ва халқ маорифи органларининг ходимлари ҳам таклиф этилди.

Пленум қуйидаги кун тартибини тасдиқлади:

1. КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумларининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш ҳақидаги қарорларининг бажарилиши ҳамда пахта териш ва тайёрлашни муваффақиятли ўтказишда республика партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида.
2. Республикада халқ маорифини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида.

Эрталабки мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Н. Ж. Худойбердиев** кун тартибидаги биринчи масала юзасидан доклад қилди.

Биринчи масала ҳақидаги докладни муҳокама қилишда Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари **Б. Р. Раҳимов**, Бекобод ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли колхознинг звено бошлиғи **А. Усмонов**, Андижон қишлоқ область ижроия комитетининг раиси **У. А. Абдураҳимов**, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари **Ф. Ш. Шамсиддинов**, Фарғона область, Киров ишлаб чиқариш бошқармаси парткомининг секретари **Х. З. Зокиров**, Самарканд область партия комитетининг биринчи секретари **С. Н. Усмонов**, Сирдарё область қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш бошқармасининг бошлиғи **А. И. Руцкий**, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари **Н. М. Матчонов**, Қорақалпоғистон АССР, Амударё ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Ленинизм» колхозининг раиси **О. Камолова**, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **С. А. Асомов**, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари **Д. С. Ёдгоров**, Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши пахта тозалаш саноати бош бошқармасининг бошлиғи **Ф. Х. Хўжаев**, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрининг биринчи ўринбосари **П. М. Тимофеев**, СоюзНИХИ директори **Н. М. Маннонов**, Тошкент область «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг директори **З. Ғ. Маҳсумов** қатнашдилар.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири **Н. П. Кузин**, КПСС Марказий Комитети партия органлари бўлимининг инструктори **В. Е. Яковлев**, КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё Бюроси раисининг ўринбосари **С. М. Веселов** қатнашмоқдалар.

ПРАГА БИЛАН ТАНИШУВ

ПРАГА, 28 август. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущев бошчилигидаги Совет Иттифоқи партия ҳукумат делегацияси бугун Чехословакия пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишди. Эрта билан делегация аъзолари Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, республика президенти А. Новотний ҳамда Чехословакиянинг бошқа раҳбар арбоблари ҳамроҳлигида Прага Кремлини томоша қилдилар. Совет меҳмонлари «Буюк Моравия» виставкасини бориб кўрдилар. Бу виставка Кирилл ва Мефодий Византия миссияси билан Моравияга келганлигининг 1100 йиллигига бағишлангандир.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЁЗУВЧИ В. В. ОВЕЧКИННИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет адабиётини ривожлантиришдаги хизматлари учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан ёзувчи Валентин Владимирович **Овечкин Меҳнат Қизил байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 йил, 28 август.

АССАЛОМ, ҚАРДОШЛАР!

Улуғ Совет Ватанимиз нақадар гўзал, бепоён. Болтиқ ва Карпатдан Тинч океанига қадар, шимолий денгизлардан Памир ва Закаспийга қадар салобат тўкиб турган она-юртимиз чексиз бойликларга кон. Шу диёримизда рус ва белорус, украин ва ўзбек, қозоқ ва қирғиз, озарбайжон ва грузин, тожик ва туркман сингари юздан ортиқ миллат, элат худди бир оиланинг фарзандидек бир жон, бир тан бўлиб яшамоқда.

Жаҳонда биринчи социализм ватани — СССРда лаънати эски тузумдан мерос бўлиб қолган иқтисодий ва маданий қолоқликка абадий хотима берилди, миллатларнинг сиёсий тенг ҳуқуқлиги қарор топди. Ленин зиёсидан нур эмган ўн беш қалбдош республикалар ўзаро қардошлик алоқалардан, биринчи галда улуғ рус халқининг беминнат оғаларча ёрдамидан баҳраманд бўлиб, замонавий юксак саноат ва қишлоқ хўжалигини вужудга келтирдилар, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданият яратдилар.

СССР халқларининг дўстлиги энг катта ютуғимиздир. Совет халқининг улуғ ҳамкорлиги жамиятимизни олға томон ҳаракатлантирувчи зўр куч. У том маъноси билан океандан чуқур, олтиндан қиммат, пўлатдан мустаҳкам, бўрондан кучли. Ана шу ажойиб ҳамкорлик барча совет миллий республикаларининг баббаравар равнақ топиши, гуллаб-яшнашининг гарови бўлиб қолди.

Тошкент тўқимачилик комбинати, Чирчиқ электрохимия комбинати, Фарғона азот ўғитлари заводи, Самарқанд суперфосфат заводи, Навоий химия комбинатидаги азамат станок ва ускуналарни Россия Федерацияси, Украина, Озарбайжон, Белоруссиядаги қўли гул дўстларимиз совға қилишган. Пойтахтимиз улуғ Москва, революция бешиги Ленинград маркаси қуйилган минг турли асбоб-ускуналарни завод ва фабрика, колхоз ва совхозларимизда кўрамиз. Арман ва грузин қардошларимиз саноатимизнинг равнақи учун пешма-пеш мураккаб ускуналар юбориб туришибди. Горький, Минскдан тортиқ қилинган автомобиллардан меҳнаткашларимиз ғоятда мамнун.

Интернационал дўстликка абадий содиқ бўлган Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам ўз маҳсулотлари билан, қардошларимизни миннатдор қилмоқдалар. «Оқ олтин» ўлкасида яратилган «зангори кема»лар тожик, туркман, озарбайжон пахтакорларининг жонига оро кирди. Ўзбек пахтасидан Ивановодаги сингари тўқимачилик комбинатлари ранго-ранг газлама тайёрлаб, мамлакатимизнинг ҳамма бурчакларига эшелон-эшелон юбормоқда.

Қардош республикалар халқларининг маданий ва ижодий алоқалари шаклан миллий, мазмунан социалистик бўлган умуммаданий ривожланишга, коммунистик маданият яратишга хизмат қилмоқда. Ўзбекистонда рус, украин, қозоқ, тожик, арман ва озарбайжон сўз санъаткорларининг декадаси, Россия Федерацияси бастакорларининг музикали фестивали бўлди. Ўзбек адабиётининг намояндалари Украина буғдойзорларида, Қозоғистоннинг қўриқ ерларида, туркман гиламчилари, Озарбайжон ва Тожикистон пахтакорлари орасида бўлдилар.

Бугун гўзал Тошкентимизда СССР халқлари дўстлиги ҳафталиги бошланади. Бу ҳафталик коммунизмнинг муаззам биносини зўр ишонч билан қураётган мамлакатимиз халқлари ленинча дўстлигининг яна бир улкан намойишига айланади.

Хуш келибсиз, ассалом, қадрдонлар, қардошлар, қондошлар!

ТРАНБАШНЯ ИШГА ТУШДИ

Чирчиқдаги 160-қурилиш трестига қарашли «Чирчикхимстрой» бошқармаси қурувчилари ажойиб ғалабани қўлга киритдилар. Чирчиқ электрохимия комбинатида транбашня объекти фойдаланишга топширилди. Минерал ўғит цехида дастлабки донадор аммиак селитраси ишлаб чиқарилди.

ПРАГАДА ЧЕХОСЛОВАКИЯ—СОВЕТ ДЎСТЛИГИ МИТИНГИ

ДЎСТЛИК ВА БИРЛИКНИНГ ЁРҚИН НАМОЙИШИ

ПРАГА, 27 август. ТАСС махсус мухбирлари М. Никиточкин ва И. Масленников хабар берадилар: Чехословакия—Совет дўстлигига бағишланиб, бугун Прагадаги Староместь майдонида жуда катта митинг бўлди. Чехословакия пойтахтининг юз минглаб аҳолиси бу ерга байроқлар ва плакатларни, В. И. Ленин, Н. С. Хрушчев, А. Новотний портретларини кўтариб келишди.

Праганинг қадимги майдони тантанали ясатилган. Майдон Совет Иттифоқи ва Социалистик Чехословакиянинг давлат байроқлари билан безатилган. Транспарантларда Совет Иттифоқининг вакилларига табрик хитоблари, улуғ совет халқига дўстларча қутлов сўзлари ёзилган. Майдон марказидаги жуда катта паннода: «Тинчлик, социализм ва халқимизнинг бахт-саодати учун курашда Совет Иттифоқи билан биргамиз!» деган сўзлар кўзга ташланади.

Н. С. Хрушчев, А. Новотний, совет партия-ҳукумат делегациясининг аъзолари ва Чехословакия давлат арбоблари минбарга чиққанларида, майдонда гулдурос қарсаклар янграйди. Зўр «ура» садолари майдон атрофидаги кўчаларгача тарқалади. «Яшасин Совет Иттифоқи!», «Яшасин КПСС!», «Яшасин Чехословакия Компартияси!», «Совет Иттифоқи билан абадий биргамиз!» деган хитобларни одамлар бир неча минут қайта-қайта такрорлайдилар.

Митингни Чехословакия Компартияси Прага шаҳар комитетининг биринчи секретари А. Крчек очади. У, ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясини сидқидилдан табриклайди ва митингдагилар томонидан қизғин кутиб олинган ўртоқ Антонин Новотнийга сўз беради. (Ўртоқ А. Новотний нутқи газетанинг иккинчи бетида босилди).

Сўнгра, ўртоқ Н. С. Хрушчев микрофон олдига келади. Майдонда гулдурос қарсаклар янграйди. (Ўртоқ Н. С. Хрушчев нутқи газетанинг учинчи бетида босилди).

Ўртоқ Антонин Новотнийнинг ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди, гулдурос давомли қарсаклар ва «Яшасин Совет Иттифоқи!», «КПССга шон-шарафлар!», «Яшасин Хрушчев!», «Тинчлик ва дўстлик!» деган табрик хитоблари билан кўп марталаб бўлиниб турди.

Митинг охирида «Интернационал» куйланди.

ЎРТОҚ А. НОВОТНИЙ НУТҚИ

Қадрдон ўртоқ Хрушчев!
Қадрдон совет дўстларимиз!
Ўртоқлар!

Сиз, азиз ўртоқларимизни ғоят самимий равишда табриклаймиз. Совет партия-ҳукумат делегациясининг ҳозирги визити бизни шунинг учун ҳам айниқса қувонтирмоқдаки, биз ўртоқ Хрушчевнинг ва бошқа таниқли совет меҳмонларининг ҳузурида Словакия миллий қўзғолонининг 20 йиллигини байрам қиламиз, шу тариқа республикамиз ҳаётининг 20 йиллигига тааллуқли тантаналарни бошлаб юборамиз, десам ҳойнахой, ҳаммамизнинг дилимиздаги гапни айтсам керак. Бу тантаналар 1965 йил 9 майда — қаҳрамон Совет Армияси Прагани ва бутун Чехословакияни нацистлар асоратидан озод қилган кун йиллигида тугалланади.

Гитлерчи фашизмга қарши курашда ўз жонини қурбон қилган совет ва чехословак жангчилари, партизанлари ва бошқа гражданларнинг жонли хотираси халқимиз қалбида абадий яшайди. Биргаликда тўккан қонимиз халқларимизнинг Совет Иттифоқи билан дўстлигини бир умрга мустаҳкамлади ҳамда урушдан кейинги даврда ҳар иккала мамлакатнинг қардошларча иттифоқини мустаҳкамлаш учун негиз яратди.

Фашист галаларнинг Совет Армияси томонидан узил-кесил тор-мор келтирилганлиги — Чехословакия Республикасининг ҳаёт кечиришида ва унинг келажакда социалистик йўлдан бориб, ривож топишида ҳал қилувчи омил бўлиб қолди. Фашист галаларнинг тор-мор келтирилганлиги миллий-демократик революцияни кенг қулоч ёздириш, ишчилар синфи бирлигини вужудга келтириш, меҳнаткаш халқни кенг кўламда бирлаштириш учун қулай шарт-шароитлар яратди. Меҳнаткаш халқ Коммунистик партия раҳбарлигида халқ-демократик республикани муваффақият билан барпо этди ҳамда 1948 йил февраль ойида буржуазиянинг реакцион исёнини даф этгандан сўнг, деҳқонлар ва меҳнаткаш интеллигенция билан жуда яқин иттифоқликда ишчилар синфи ҳокимиятини ғолибона суратда ўрнатди.

Мамлакатимизни социалистик асосда ривожлантиришда ўтган йигирма йил мобайнида эришган ҳамма ютуқларимизни Совет Иттифоқига таянганимиз, Владимир Ильич Ленин партиясининг тажрибасини тўғри ўрганиб, уни ўз мамлакатимиз шароитида тўғри жорий қилганимиз туфайли қўлга киритдикки, буни бизнинг партиямиз жуда яхши тушуниб турибди. Шу жиҳатдан олганда, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX ва XXII съездларининг ленинча ғоялари билан суғорилган сўнгги ўн йиллик биз учун энг қулай давр бўлди, бизнинг Коммунистик партиямиз бу съездларнинг қарорларига батамом қўшилади.

Совет коммунистлари ўтказган ҳар иккала съезднинг натижаси шу бўлдики, шахсга сиғиниш оқибатлари тугатилганлиги сабабли марксизм-ленинизм назарияси билан социалистик ва коммунистик қурилиш практикаси ижодий равишда ривожлантирилди, бундан бизнинг партиямиз амалий хулосалар чиқариб олди ҳамда шу хулосаларга асосан ўз ҳаракатлари йўлини белгилаб олди, бу ҳаракатлар XII съезд қарорлари руҳи билан суғорилган бўлиб, ҳозирги кунда социалистик жамиятни ҳар тарафлама ривожлантиришга қаратилгандир. Айни маҳалда биз замонамизнинг ҳамма асосий масалаларида, социализмнинг бундан буён борадиган йўллари ва коммунизм қурилиши, социалистик давлатлар жаҳон ҳамдўстлигининг бирлиги ва кучларини мустаҳкамлаш масалаларида ҳамда халқаро коммунистик ҳаракатнинг революцион вазифалари ва мақсадларини амалга ошириш масалаларида Чехословакия Коммунистик партияси билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасида тўла ҳамжиҳатлик ва фикрлар бирлиги мавжудлигини ҳаққоний ифтихор билан айта оламиз. Биз ўз партиямиз билан Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг бу марксча-ленинча бирлигини кўз қорачиғидек асраймиз, зотан, биз буни ўзимизнинг жаҳон коммунистик ҳаракатининг революцион миссияси билан боғлиқ бўлган энг муҳим интернационал коммунистик бурчимиз деб ҳисоблаймиз.

Партияларимиз ҳаётдаги турли соҳаларининг вакилларидан иборат бўлган делегацияларни бир-бирларига муттасил юбориб турибдилар. Биз коммунистик партиялар ва социалистик давлатларнинг вакиллари сифатида ҳам бир-биримиз билан тез-тез учрашиб, ишимиздаги турли масалалар устида фикрлашиб олмоқдамиз ва ҳамкорлигимиздан келиб чиқаётган умумий вазифаларни ҳал қилмоқдамиз.

Ана шундай учрашувларимизнинг ҳар бири самимий дўстлик ва ўртоқлик руҳида ўтмоқда ҳамда ҳамиша ўзаро муносабатларимизни чуқурлаштириш сари олға қараб қўйилган қадам бўлмоқда.

Ўртоқ Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясининг ҳозирги сафари вақтида ҳам биз ўзаро қизиқиш туғдириб турган жуда кенг кўламдаги масалалар қатори чехословак-совет муносабатларига доир принципиал масалаларни ва ана шу муносабатларни янада ривожлантириш истиқболларини муҳокама қилмоқчимиз. Бинобарин, бизнинг музокараларимиз ўтган йил ноябрь ойида ўз партия-ҳукумат делегациямиз Москвада олиб борган музокараларнинг давоми бўлади, ўша пайтда Совет Иттифоқи билан иттифоқчилик ҳақидаги шартномамизни яна 20 йилга узайтириш тўғрисидаги протокол имзоланганлиги ўзларингизга маълум. Айни маҳалда иқтисодий характерга эга бўлган бир қанча муҳим ҳужжатлар, аввало иқтисодий ҳамкорлик бўйича Чехословакия—Совет ҳукуматлараро комиссияси тузиш ҳақидаги битим имзоланди. Совет Иттифоқи экономикаси билан Чехословакия экономикасининг аста-секин ўзаро яқинлашувини янада чуқурлаштириш учун зарур шарт-шароитлар вужудга келтириш ана шу комиссияга асосий вазифа қилиб топширилди.

Бизнинг миллий экономикамиз ривожланган бўлса ҳам, унинг хом ашё базаси чекланган даражада бўлиб, ички бозори анча тордир. Миллий экономикамиз учун халқаро социалистик кооперация ҳамда Совет Иттифоқи билан ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги бошқа мамлакатлар билан меҳнатни тақсимлаб олиш масаласи асосий аҳамиятга эгадир, биз шу масаланинг ҳал қилинишига кўп даражада қараб қолганмиз.

Асосий хом ашё импорти Совет Иттифоқи билан ўзаро ҳамкорлигимиз қай даражада эканлигини кўрсатувчи далилдир, бу импорт темир рудага бўлган эҳтиёжларимизнинг 68,5 процентини, нефтга бўлган эҳтиёжларимизнинг 91 процентини, энергетикабоп кўмирга бўлган эҳтиёжларимизнинг 16,7 процентини, пахтага бўлган эҳтиёжларимизнинг 41 процентини таъминламоқда; бу импорт ғаллага бўлган эҳтиёжларимизнинг ҳал қилувчи қисмини таъмин этмоқда ҳамда экономикамизнинг бошқа муҳим эҳтиёжларини қондиришда каттагина ўрин эгалламоқда.

Совет Иттифоқи етказиб бераётган асосий хом ашё, материаллар ва ғалла, шунингдек Совет Иттифоқининг бизнинг буюмларимизга бераётган катта-катта заказлари экономикамизнинг бир меъёрда ривожланишини таъминламоқда ва ишлаб чиқаришдаги бутун-бутун тармоқлардан бир қанчасининг ҳозирги ва келажакдаги тараққиётига ғоят катта таъсир кўрсатмоқда. Масалан, Совет Иттифоқи машинасозлик саноатимизнинг буюмларини харид қилаётганлиги машинасозлик саноатимизда маҳсулотларни тобора кўпроқ ишлаб чиқаришимизга, илмий-техника ҳамкорлигига асосланиб эса, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш, модернизациялаш ва унинг техника даражасини оширишга қаратилган йўлни тағин ҳам пухтароқ олиб боришимизга ёрдам бермоқда. Иккинчи томондан, Совет Иттифоқидан машинасозлик ускуналари Чехословакияга тобора кўп миқдорда импорт қилинмоқда, бу эса шу жиҳатдан биз учун фойдали бўлмоқдаки, машинасозликдаги халқаро ихтисослаштириш элементлари ана шундай ускуналарни етказиб беришнинг ўзидаёқ аниқ намоён бўлмоқда ҳамда бу импорт бизни ўзимиз ишлаб чиқармаётган муҳим ускуналар билан таъминламоқда.

Шу муносабат билан Чехословакия Социалистик Республикаси 1970 йилгача Совет Иттифоқига химия ва нефть ускуналари етказиб беражаги, сўнгра ана шу даврда кемалар ва кема ускуналари етказиб беражаги тўғрисида узоқ муддатли битим имзоланганлиги—машинасозлик саноатимизнинг муҳим тармоқларига ўз маҳсулотларини экспортга чиқаришни таъминлаб қўйиш, ишлаб чиқариш қувватларидан мақсадга мувофиқ фойдаланиш учун яхши шарт-шароитлар ҳамда техникани жадалроқ реконструкция қилиш учун имконият яратиб бермоқда. Иккинчи томондан, тобора кўп миқдорда етказиб берилаётган совет нефтидан ташқари Совет Иттифоқидан Чехословакияга газ қувури қуриб келиш тўғрисидаги битим асосида етказиб бериладиган табиий газ ҳам ўз химиямизнинг ва бошқа тармоқларимизнинг ривожланишини таъминлайди, чунки бизда табиий газ запаслари ниҳоятда оз бўлиб, эҳтиёжларимизни қондира олмас эди. Совет чегарасидан Кошицегача биргаликда қурила бошлаган ва умуман муваффақиятли суратда қуриб борилаётган кенг изли темир йўл товарларни самаралироқ ва яхшироқ йўсунда ташиш соҳасида кўрилаётган янги муҳим чорадир. Фан ва техникани ривожлантириш планларини координациялаш тўғрисидаги битим ҳам ана шундай катта аҳамиятга эгадир.

Буларнинг ҳаммаси шундан далолат бериб турибдики, 1970 йилгача истиқболли ривожланишимиз Совет Иттифоқи билан ташқи иқтисодий муносабатларимизда қатор-қатор асосий масалаларни ишлаб чиқишга таянмоқда. Бинобарин, совет партия-ҳукумат делегацияси билан ҳозир олиб борадиган музокараларимиз социалистик жамиятимизни ривожлантириш, социалистик Чехословакия билан Совет Иттифоқининг қардошларча бирлигини ва ўзаро ҳамкорлигини чуқурлаштириш ишига янгидан муҳим ҳисса бўлиб қўшилажагига аминмиз.

Ўртоқлар, ички аҳволимизнинг ҳозирги ривожланиши ўтган даврда содир бўлган қийинчиликларни аста-секин бартараф этишга ҳамда XII съезд қарорларини амалга оширишда аста-секин олға босишга муваффақ бўлмоқдамиз, деб хулоса чиқаришимизга ҳам имкон бермоқда.

Партиямизнинг муайян бир мақсадга қаратилган иши дастлабки самараларни келтирмоқда. Ҳамма меҳнаткашларнинг сарфлаган куч-ғайратлари туфайли, ижтимоий ишлаб чиқаришни 1963 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан янада ўстиришга эришганлигимиз бунинг далилидир. Биз қўлга киритган натижалар саноат ишлаб чиқариши йиллик планини тўла ва ошириб бажариш учун ҳамда миллий даромаднинг зарур ҳажмда бўлишини таъминлаш учун бизда ҳамма имкониятлар борлигидан далолат бериб турибди.

Қишлоқ хўжалигида ҳам биз маълум тадбирларни ўтказиш натижасида чорвачиликдаги аҳволни яхшилаб олишга муваффақ бўлдик. Бу, маҳсулотларни харид қилиш ҳажми ошганлигида ва аҳолининг таъминоти яхшиланиб бораётганлигида ўз аксини топди. Бироқ ёғингарчиликнинг етарли миқдорда бўлмаганлиги дон экинлари ҳосилдорлигини пасайтириб ва асосан, ғалла харид қилиш ҳажмини кўзда тутилганига нисбатан камайтириб юборди. Шу сабабдан биз ҳамма экинларни камроқ нобуд қилиб, иложи борича тезроқ йиғиштириб олиш учун ҳозир бутун куч-ғайратимизни сарфламоғимиз керак. Ёмғир ёғиб ўтган ҳозирги пайтда биз қишга етарли миқдорда ем-хашак ғамлаб қўйиш мақсадида ҳамма ўтларни ва кейин экилган экинларни йиғиштириб олишимиз лозим. Биз областлар ва районларнинг ўртоқларча ҳамкорлиги доирасида бошқа чораларни ҳам амалга оширамиз ҳамда қишлоқ хўжалигимиз эҳтиёжларини имконияти борича қондириш йўлларини қидирамиз.

Бу ишнинг зарурлигини ҳамма жойда ҳам масъулият билан тушуниб олмоқдалар, деб бўлмайди. Бунга мен Жанубий Чехиянинг чегара областларидаги бир қанча мисоллар асосида шахсан қаноат ҳосил қилдим, ана шу жойларда август ойининг бошида неча минг гектар ердаги ўтлар ўриб олинмаган эди. Бу, асосан шу йил ҳосил унмаган ягона қишлоқ хўжалик кооперативларига қарашли ўтлоқлар эди. Жуда камдан-кам қишлоқ хўжалик кооперативлари бу имкониятдан фойдаланди, холос, кооперативларнинг аксарияти эса фойдаланиш учун ўзига топширилган майдонлардаги ўтни ўриб олишга эътибор бермади. Шу сабабдан нега биринчи галда ўз кучларингиздан фойдаланмадингиз, нима учун ўз хўжалигингизни ана шу майдонлардан йиғиштириб олинган ем-хашак билан таъминлаб қўймадингиз, деб ҳамма қишлоқ хўжалик кооперативлари ва давлат хўжаликларидан сўраш ҳамда шунга қараб, ёрдам бериш масаласини ҳал қилиш керак бўлади.

Бу йил саноат соҳасида планни бажариш натижалари умуман кўнгилдагидек бўлаётгани билан, бу, экономика соҳасида биз энди ғалаба қилдик, деган маънони сира англатмайди. Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг сифат жиҳатига келганда, биз ҳали ҳам мамнун бўла олмаймиз, чунки биз партиямиз XII съезди ишлаб чиққан ҳамда Коммунистик партия Марказий Комитети Пленумларининг бир қанча қарорларида конкретлаштириб берилган процесснинг фақат бошланғич даврида турибмиз. Шу сабабдан раҳбарлик ишида ва партиявий-ташкилотчилик ишида асосий эътиборимизни меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш, саноатимизнинг ва социалистик хўжалигимизнинг ҳар тарафлама самарали ва сифатли бўлишини таъминлаш масалаларига қаратмоғимиз керак.

Биз халқ хўжалигимизни ташкил этиш ва бошқаришда 1965 йилда янги тадбирларни жорий қиламиз, деб мўлжаллаб турибмиз. Сизларга маълумки, шу масала атрофида катта шовқин-сурон кўтарилди ва ҳанузгача ҳам давом этмоқда, шу хусусда ҳар хил фикрлар мавжуд, кўпинча шу фикрларни айтаётган кишилар ўзлариникини мутлақо тўғрига чиқармоқдалар. Шу сабабдан биз мунозара уюштириб, тўғри иш қилдик, бу мунозарада юзлаб ходимлар иштирок этишмоқда. Биз ўзимиз билган ҳамма тажрибаларни анализ қилиб, ўз шароитларимизга таққослаб кўрдик. Ҳозирги кунда бу масалалар моҳияти эътибори билан бизга равшан бўлиб қолди ва биз тайёрланган тадбирларни аста-секин амалга ошириш арафасидаги босқичда турибмиз.

Тегишли таклифлар яқин фурсат ичида партия органлари ва ташкилотларининг муҳокамасига ҳавола қилинади, токи улар янги тадбирларни муҳокама қилиб кўриш имкониятига эга бўлсинлар.

Бизга шу нарса аниқ маълумки, биз корхоналар ва комбинатларга кенг ваколатлар бериб қўйиш йўлидан борамиз ҳамда бутун масъулиятни уларнинг зиммасига юклаб қўямиз, бу масъулият ўзларининг иш натижаларига қараб, ана шу корхоналар учун ҳам моддий жиҳатдан ижобий оқибатларга ҳам, салбий оқибатларга ҳам сабаб бўлиши мумкин. Шу билан бирга халқ хўжалигини ривожлантиришнинг мавжуд давлат плани аввалгидек иқтисодий тараққиётнинг негизи бўлиб қолади, давлат плани—марказий бошқарувнинг асосий омилларидан бири бўлади.

Янги беш йилликка (1966—1970 йиллар) биз халқ хўжалигимизни янгича ташкил этган ҳолда кирмоқчимиз. Қудратли иқтисодий-ташкилий базис яратиш — сиёсий жиҳатдан принципиал масаладир. 1965 йилда биз саноат ишлаб чиқаришини 1964 йилги планга нисбатан 5-6 процент ўстиришни мўлжаллаб турибмиз.

1966—1970 йиллар даврида халқ хўжалигини ривожлантиришни муҳокама қилган вақтимизда, биз асосий маблағларни химия саноатини, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, саноатимизнинг ёқилғи, энергетика, металлургия ва қайта ишловчи тармоқларини максимал даражада самарали ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилишга тўплаб берамиз, деган мақсадга асосланамиз. Биз халқ хўжалиги қандай ривожланиб боришига, миллий даромад структураси ва ҳажми қандай бўлишига қараб, ана шу даврда турмуш даражасини янада оширишни ва иш вақтини аста-секин қисқартириб боришни мўлжалламоқдамиз. Айни маҳалда ўтмиш тажрибасига асосланиб, биз ички ёки ташқи характердаги ҳар бир принципиал тадбирни диққат-эътибор билан пухта ўйлаб кўрмоғимиз, шу тадбирнинг экономикамизга ва кишиларимиз ҳаётига кўрсатадиган таъсирига ҳар тарафлама баҳо беришимиз керак. Шу билан бирга, Ватанимиз мудофаа қобилиятини таъминловчи чораларни унутиб қўймаслигимиз лозим, жаҳондаги ҳозирги вазиятни назарда тутганда, биз буни ғоят муҳим, деб ҳисоблаймиз.

Ички сиёсатда ўсиб бораётган вазифалар, шунингдек умумий халқаро вазият ҳамма гражданларимизда идеология соҳасида собитқадамликни, чуқур билимга ва кенг сиёсий савияга эга бўлишни талаб қилмоқда.

Шу сабабдан, меҳнаткашларимизни, асосан ёшларимизни интернационализм руҳида ва социалистик жиҳатдан онгли қилиб тарбиялашни чуқурлаштира беришни биз бундан буён ҳам асосий вазифалардан бири деб ҳисоблаймиз.

Ғоявий тарбияда социалистик идеологиямизнинг поклигини сақлаб қолиш манфаатларини кўзлаб, биз XII съезд белгилаб берган йўлни изчиллик билан ўтказамиз ҳамда шу йўлни догматизм, либерализмнинг ҳар қандай кўринишларидан, ҳамда партия ва давлат сиёсати принципларини ҳар қандай шаклда ревизионистларча ёки миллатчиларча бузишдан муросасизлик билан ҳимоя қиламиз. Идеология соҳасида диверсия қилиш йўли билан меҳнаткашларимизнинг мустаҳкам бирлигини бузмоқчи ва социалистик тузумимизни заифлаштирмоқчи бўлган Ғарбдаги доираларга шуни ошкора айтамизки, уларнинг бундай интилишлари барбод бўлажак. Социализм ғоялари халқимиз онгига чуқур сингиб кетди, бинобарин, социалистик жамиятимизнинг бирлигига ҳеч ким раҳна сола олмайди.

Ўртоқлар!

Барча ички вазифаларимизни ҳал қилиш ишида муваффақиятли равишда олға боришимиз халқаро вазиятнинг умумий ривожланиши билан чамбарчас боғланган ҳамда бутун дунёда тинчликни сақлаш учун, ҳалокатли термоядро урушининг олдини олиш учун социалистик мамлакатларнинг ва барча антиимпериалистик ва тинчликсевар кучларнинг қатъий кураш олиб боришига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади.

Совет Иттифоқи билан тўла равишда келишган ҳолда, биз шундай нуқтаи назарда турибмизки, халқаро воқеаларнинг ҳозирги ривожланишини диққат билан кузатиб бориш ва бу ривожланишга унинг барча ижобий ва салбий жиҳатларини ҳисобга олиб, оқилона баҳо бериш, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар ўртасида тинч-тотув яшаш муносабатларини ўрнатиш йўлида куч ва ғайрат сарфлаш натижасида эришилган биринчи натижаларга масъулият билан ёндошиш зарур.

Халқаро кескинликни юмшатишнинг қўлга киритилган дастлабки белгилари жаҳондаги очиқ проблемаларни тинч бартараф қилиш йўлида социалистик мамлакатлар қатъий равишда сарфлаётган куч ва ғайратнинг фақат биринчи босқичидир, шу сабабли ўзимизни хотиржам қилмоқ ёки бегамликка солмоқ учун ҳозирча ҳеч бир асос йўқ. Шу сабабли, барча социалистик мамлакатлар ва тинчлик кучлари жипслашмоқлари ҳамда ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун, бир қанча низоли халқаро масалаларни тинч йўл билан ҳал қилиш учун курашда олдинга силжиш мақсадида бундан буён ҳам бутун куч ва ғайратни сарфлашлари лозим.

Айниқса кейинги халқаро воқеалар бизнинг ҳушёр бўлиб туришимизни талаб қилмоқда, чунки ҳозир биз ер юзининг турли қисмларида жуда хатарли ҳаракатлар қилинаётганлигини, бу ҳаракатлар тинчлик ишига таҳдид солаётганлигини кўриб турибмиз. Америка Қўшма Штатлари Кубага қарши янги кампания бошлаб юборди ва Америка давлатлари ташкилотининг аъзолари бўлган мамлакатлар ташқи ишлар министрларининг IX консультатив кенгашини Кубага ва унинг халқига қарши янги душманлик чораларини кўришни кўзда тутган бир неча ғайри қонуний резолюцияларни очиқ кўриниб турган важлар билан маъқуллашга ва қабул қилишга мажбур этди. Империалистлар ўтган ҳафталар давомида Жанубий Вьетнам халқига қарши бутунлай муваффақиятсиз курашни кенгайтиришга интилиб, Вьетнам Демократик Республикасига нисбатан агрессив ҳаракатлар қилдиларки, бу агрессив ҳаракатлар мана шу социалистик мамлакатга, шунингдек Осиёнинг шарқи-жанубий қисмидаги тинчликсевар бошқа халқларга ҳам қарши ҳарбий ва диверсия ҳаракатлари қилиш планлари амалга оширилаётганлигини кўрсатади. Иштаҳа овқатланиш вақтида очилади, деганларидек, баъзи кишилар катта давлат кичкина давлатни «жазолашга» ҳақли, деб ўйлайдилар. Тонкин қўлтиғида ишлатилган бу методларни ўз миллий мустақиллиги ва озодлиги учун курашаётган халқни куч қўлланиб қўрқитмоқ учун Кипр оролининг қишлоқларига ва тинч аҳолисига ҳужум қилган Туркия бомбардимончи самолётлари ҳам ишлатдилар.

Бу ҳаракатларнинг ҳаммаси жаҳонда жиддий ташвиш туғдирганлигига таажжубланмасак ҳам бўлади, чунки бу ҳаракатлар битта умумий мақсадни кўзламоқда: улар ҳеч кимга қарам бўлмай мустақил ривожланишга интилаётган мамлакатларга империалистларнинг иродасини зўрлаб қабул қилдирмоқчилар ва уларнинг эркин ҳаётга интилишини қуролли интервенция билан бостирмоқчилар. Улар жаҳонда жуда кескин вазиятни яна вужудга келтиришлари мумкин.

Империалистларнинг кейинги вақтларда қилган агрессив ҳаракатларини чехословак халқи ва Чехословакия Социалистик Республикасининг ҳукумати жуда қатъий равишда қораладилар. Бу масалада биз Совет Иттифоқи томонида мустаҳкам турибмиз ва империалистик агрессияга қарши курашиб, халқнинг эркин ривожланишга бўлган дахлсиз миллий ҳуқуқларини ҳимоя қилаётган ҳамма халқлар ва мамлакатлар билан ўзимизнинг чинакам интернационал бирдамлигимизни кўрсатмоқдамиз.

Бизнинг бу мустаҳкам ва принципиал позициямиз мамлакатимизнинг социалистик характерига мос бўлиб тушмоқда, бизнинг бу позициямиз халқимизнинг интернационал етуклигидан келиб чиқаётган позиция бўлиб, социалистик мамлакатлар жаҳоншумул ҳамдўстлиги қудратли кучининг ажралмас қисмидир.

Жаҳондаги аҳволга реал баҳо беришга асосланиб, биз тинчликсеварлик позициясини Ғарбдаги қўшнимиз Германия Федератив Республикаси ҳам қабул қилишини истар эдик. Германия Федератив Республикасида давом этиб келаётган ва фақат Марказий Европадагина эмас, шу билан бирга, бутун дунёда ҳам вазиятни кескинлаштираётган баъзи хатарли тенденциялар ҳақида неча марталаб огоҳлантирган эдик ва бу тенденцияларга жуда жиддият билан эътиборни жалб қилган эдик.

Бу хатарли тенденцияларга Ғарбий Германия ҳукуматининг расмий сиёсати ҳам кўмаклашмоқда. Унинг Шимолий атлантик пакти паноҳида ўтказиб келаётган сиёсати гитлеризмга қарши коалиция давлатларининг урушдан кейинги битимларда мустаҳкамланган немис чегараларини куч ёрдами билан қайта кўриб чиқишни талаб қила оладиган қилиб Германия Федератив Республикасини катта ҳарбий факторга айлантирмоқ учун НАТОнинг кўп томонлама кучлари деб аталган куч ёрдами билан Ғарбий Германия бундесверини атом қуроли билан хоҳ бевосита, хоҳ билвосита қуроллантиришга қаратилган сиёсатдир.

Ғарбий Германияда реваншчиларнинг турли слётларида бу талаблар ҳамиша ошкора айтилмоқда, Бонн ҳукумати ҳам бу талабларни асло рад қилаётгани йўқ. Бизнинг талабимиз тўғрисида ўзига хос равишда баён қилинган фикрлар ҳам Ғарбий Германиядаги ҳукмрон доираларнинг позицияси қандайлигини кўрсатиб турибди. Биз неча марталаб айтган ва мўлжалга бориб теккан бизнинг бу талабимиз шундан иборатки, агар Германия Федератив Республикаси Чехословакия билан муносабатларни нормаллаштиришдан ҳақиқатан манфаатдор бўлса, у Мюнхен шартномасидан воз кечганлигини очиқ айтиши керак. Бироқ, бизнинг бу талабимизга жавобан ҳеч қандай мажбурият юкламайдиган баёнот формасида мужмал жавоблар олдик. Бу баёнотда айтилишига қараганда, Германия Федератив Республикасининг Чехословакияга нисбатан ҳеч қандай территориал даъвоси йўқ эмиш. Аммо, Германия Федератив Республикаси ўзининг мазкур баёнотида Мюнхен шартномаси масаласини мужмал гаплар билан четлаб ўтди ва шу масалага доир очиқ ифодаланган салбий позицияда эканлигини айтмади.

Мюнхен битими «ўз кучини йўқотгани йўқ» деб бунинг учун биринчи ўринда курашаётган министр Зеебом ҳали ҳам Бонн ҳукуматининг аъзоси бўлиб турганлиги айниқса эътиборга олинадиган бўлса, бундай найранглар ва «тинчитувчи» гаплар Ғарбий Германия ҳукумат доираларининг ниятлари мақбул ниятлар, деб бизни асло тинчита олмайди ва айниқса ишонтира олмайди. Мюнхен битимига келганда, ҳозир биз Ватанимиз озод қилинганлигининг йигирма йиллигига яқинлашганимиз бир вақтда, шу нарсани қатъий қилиб айтиш зарурки, Чехословакия давлатининг суверенитетига ва бу давлат территориясининг дахлсизлигига қарши нацистлар агрессиясининг ифодаси бўлган Мюнхен диктати халқаро ҳуқуқ принципларини қўпол равишда поймол қилишнинг ўзи бўлди. Бу эса иккинчи жаҳон урушига бевосита олиб келган халқаро жиноят бўлди.

Шу сабабли, биз ҳамма эътироф қилган фактни, яъни Мюнхен битимини сиёсий ва юридик жиҳатдан нотўғри иш бўлганлигини ва ҳозир ҳам шундай бўлиб қолаётганлигини бошқа мамлакатлар аллақачон тасдиқлаганларидек, Германия Федератив Республикасининг ҳам буни очиқ-ойдин тасдиқлашини бундан буён ҳам талаб қила беради. Шу билан бир вақтда биз тўла асосга эга бўлганимиз ҳолда, бундан Ғарбий Германия ҳукумати Чехословакияга нисбатан ҳамда Германия Федератив Республикасида Мюнхен битими асосида шу вақтгача амалда бўлган баъзи қонунлар ва қарорларни бекор қилишга тааллуқли тегишли сиёсий ва юридик хулосалар чиқариб олишини Ғарбий Германия ҳукуматидан талаб қиламиз.

Бундай қилиш Германия Федератив Республикаси Чехословакия билан яхши қўшни бўлиб яшаш ҳамда ўзаро муносабатларни тинч ривожлантирмоқ учун қулай сиёсий негиз яратиш ниятида эканлигини кўрсатувчи далил ҳам бўлур эди. Бизга келганда, бу соҳада биз тинч ҳамкорлик қилишга ҳамда иккинчи жаҳон урушининг оқибатларини Германия билан сулҳ шартномаси тузиш ва Ғарбий Берлин масаласини тинч бартараф қилиш асосида тинч йўл билан бир ёқлиқ қилмоқ учун зарур бўлган бутун шарт-шароитни вужудга келтиришга тўла равишда тайёрмиз.

Ўртоқлар!

Барча қардош коммунистик партиялар қабул қилган 1957 йилги Декларацияда ва 1960 йилги Баёнотда асослаб берилган ва ўзининг яхши самарали эканлигини кўрсатган бош йўл асосида социалистик мамлакатлар ва бутун халқаро коммунистик ҳаракат ҳаракатларининг муштараклиги ва бирлиги тинчлик ва социализм учун курашда янги ғалабаларга ва янги муваффақиятларга эришмоқ учун ғоят катта аҳамиятга эга. Бу йўлнинг таъсирчан кучи шундан келиб чиқмоқдаки, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тарихий XX съездининг қарорлари бош йўлимизнинг илҳомбахш ва мустаҳкам ғоявий негизи бўлди, бу съезд давримизнинг барча асосий масалаларини ленинча ижодий ишлаб чиқди ва шу сабабли, унинг қарорлари 1957 ҳамда 1960 йиллардаги Москва кенгашларининг ҳар иккала ҳужжатларига киритилди.

Қардош коммунистик ва ишчи партиялар катта кўпчилигининг мана шу қатъий ишончига баъзи коммунистик партияларнинг раҳбар намояндалари догматизм ва сектантчилик позициясида туриб қарши чиқдилар, халқаро коммунистик ҳаракатда бузғунчилик йўлига тушиб олдилар, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига ва унинг раҳбарлигига, айниқса ўртоқ Хрушчевга, шунингдек бир қанча марксчи-ленинчи партияларнинг раҳбарларига, жумладан, бизнинг партиямизнинг раҳбарларига ҳам ҳужум қилмоқдалар.

Бундай вазиятда чинакам марксчи-ленинчиларнинг ҳаммаси ҳақли равишда баланд овоз билан талаб қилиб, халқаро коммунистик бирликни муштарак йўл асосида янада янгилаш ва мустаҳкамлаш чоралари қисқа вақт ичида кўрилсин, деб айтмоқдалар. Бу позиция коммунистик партияларнинг янги халқаро кенгаши дарҳол чақирилсин, деб қилинган қатъий талабда конкретлаштириб берилди. Бундай кенгаш жаҳоннинг ҳозирги кундаги ривожланишини батафсил анализ қилиб берган бўлур эди ва принципиал назарий-амалий хулосалар шу кенгашда чиқарилган бўлур эди. Бу хулосалар биргаликда қабул қилинган ҳужжатда умумлаштирилган бўлур эди, барча коммунистик партиялар ўз ишларида шу ҳужжатга амал қилиб ишлайдиган бўлур эдилар. Шу билан бир вақтда, бу кенгашда биргаликда куч ва ғайрат сарфланиб, шундай йўл белгилаб олинган бўлур эдики, шу йўлдан бориш натижасида келишмовчиликларни аста-секин йўқотиш ва марксчи-ленинчи партияларнинг ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш мумкин бўлиб қолур эди.

Партиямиз Марказий Комитети Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг қардош партиялар билан маслаҳатлашиб олганидан кейин, қилган таклифини тўла равишда қувватлаганлигини билдириб, бу билан барча чехословак коммунистлари ва социалистик ватанимизнинг меҳнаткашлари номидан ҳаракат қилганлигига аминдир. Мазкур таклифга биноан, шу йил 15 декабрда Москвада 26 коммунистик партия вакилларининг Редакцион комиссияси иш бошлайди. Бизнинг партиямиз кўрсатилган муддатда Москвага ўз делегациясини юборади ва ўтмишда бўлганидек, бу сафар ҳам ҳужжатларни тайёрлашга доир олиб бориладиган масъул ишда актив қатнашади. 1957 йилги Декларация ва 1960 йилги Баёнот асосида қабул қилинадиган бу ҳужжатлар коммунистик ҳаракатнинг муштарак программ платформаси бўлиб қолади. Марксчи-ленинчи партияларнинг яхлит революцион иродаси ва ленинча принципиаллиги янги халқаро коммунистик кенгашни келгуси йилда чақиришга ўзининг, албатта, ижобий таъсирини ўтказади, бу кенгаш тинчлик ва коммунизм учун курашда бутун жаҳон революцион ҳаракатининг жанговар иттифоқини марксизм-ленинизмга ва пролетар интернационализмига садоқат руҳида мустаҳкамлайди.

Ўртоқлар!

Бизнинг Коммунистик партиямиз билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасидаги мустаҳкам бирлик каби чехословак халқининг совет халқи билан мустаҳкам жипслиги ҳам тинчлик йўлида, коммунизм йўлида, социалистик республикамиз халқларининг бахти ва саодати йўлида олиб борилаётган курашда биз учун энг катта мадад эканлигини ўз тажрибамизда кўриб ишонч ҳосил қилдик.

Шу боисдан, Чехословакия—Совет дўстлиги бундан буён ҳам гранит каби мустаҳкам бўлиб қола беради, бу дўстлик ватанимизнинг ҳозирги ва келажак авлодлари онгида жуда катта қимматли бир нарса бўлиб сақланиб қолади.

Яшасин коммунизмга бориш йўлида қудратли совет халқининг раҳбар кучи бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси! Яшасин унинг ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев раҳбарлигидаги ленинчи Марказий Комитети!

Яшасин Чехословакия ва Совет Иттифоқи халқларининг абадий дўстлиги!

Бутун куч социалистик республикамизни ривожлантиришга ва мустаҳкамлашга қаратилсин!

Яшасин Чехословакия Коммунистик партияси!

Социалистик мамлакатлар бирлиги сафида, халқаро коммунистик ҳаракат бирлиги сафида туриб, бутун дунёда тинчлик ва коммунизмнинг янги ғалабалари сари, олға!

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ КЕНГАШИДА КЕНГАШ

СССР Халқ хўжалик кенгашида 27 августда кенгаш очилди. Кенгашда товарларни экспорт ва импорт қилиш плани қандай бажарилаётгани муҳокама қилинмоқда. Кенгашда иттифоқдош республикалар халқ хўжалиги кенгашларининг ва айрим иқтисодий районларнинг, ташқи савдо ташкилотларининг, саноат тармоқлари давлат комитетларининг вакиллари қатнашмоқда.

Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи 91 мамлакат билан савдо-сотиқ қилмоқда.

Кенгашда доклад қилган СССР Халқ хўжалик кенгаши ташқи иқтисодий алоқалар бошқармасининг бошлиғи Я. В. Юшин айтдики, бу йил товарларни экспорт қилиш аввалги йиллардагига кўра яхшироқ амалга оширилмоқда. Шу билан бир қаторда баъзи корхоналар топшириқларни бажармаётирлар. Булар орасида Нижний Тагиль ва Магнитогорск металлургия комбинатлари, Ильич номли, Жданов номли металлургия заводлари бор.

Экспорт операциялари кўламининг тобора ўсиб бораётганлиги деди докладчи, саноат ходимларидан ташкилий масалаларни оператив ҳал қилишни, маҳсулотларнинг юқори сифатли бўлишини таъминлашни ва маҳсулотларни жўнатиш муддатларига қатъий риоя қилишни талаб қилади. (ТАСС).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ • 2
29 АВГУСТ, 1964 ЙИЛ
№ 201 (12.855).

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

Қадрдон ўртоқ Новотний!
Қадрдон ўртоқ Ленарт!
Ҳурматли ўртоқлар, дўстлар — Прага шаҳрининг аҳолиси!

Совет Иттифоқининг партия-ҳукумат делегацияси Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан қардош Чехословакияга келди. Биз ана шу дўстона таклиф учун самимий миннатдорчилигимизни изҳор қиламиз.

Партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми номидан, Совет ҳукумати номидан, бутун совет халқи номидан чехословак дўстларимиз ва қардошларимизни қизғин табриклашимга ва социализм қурилишида янгидан-янги муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Биз, совет халқи вакилларини ғоят самимий, чинакам қардошларча кутиб олганликлари учун ажойиб пойтахтингиз — Прага аҳолисига чин кўнгилдан ташаккур билдиришга ҳам ижозат бергайсиз.

Биз Словакия миллий қўзғолонининг йигирма йиллигига бағишланган тантаналарда сизлар билан бирга иштирок қилишимиздан хурсандмиз. Бу кун фашизмга қарши биргаликда олиб борган курашимизда шонли воқеадир, бу курашдаги қардошлигимиз ва бирлигимизнинг байрамидир.

Ана шу қаҳрамонона кунлардаги қонли жангларда халқларимизнинг жанговар дўстлиги ва қардошлиги , қандай чиниққанлиги, келажакдаги озод социалистик Чехословакия пойдевори қандай қурила бошлаганлиги ҳаммамизнинг эсимизда. Шу сабабли биз Словакия қўзғолонининг шонли йигирма йиллигини чехословак халқининг озодлик курашидагина эмас, балки совет—чехословак дўстлигини ривожлантиришда ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлган воқеа деб билиб нишонламоқдамиз.

Словакия тупроғида кўп миллатларга мансуб халқлар бир ёқадан бош чиқариб жанг қилдилар. Ана шу жанговар ҳамдўстлик озодлик ва мустақиллик учун курашда бирлашган халқлар ҳамжиҳатлиги жипслигининг ажойиб намунаси сифатида тарихга ёзилиб қолади.

Ҳалок бўлган жангчилар ва партизанларнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий сақланади. Бизнинг болаларимиз, бизнинг авлодларимиз ўз жонларини халқ озодлиги ва бахти учун фидо қилган қаҳрамонларни чуқур мамнуният билан эсга оладилар. Улар абадий барҳаёт кишилардек коммунизмнинг нуроний дунёсига кирадилар.

Халқларимизнинг фашизмга қарши озодлик урушидаги буюк зафарлари, уларнинг тўккан қонлари ва берган қурбонлари беҳудага кетмаганлигини англаш қувончлидир. Социалистик Чехословакия халқлари озод турмуш кечира бошладилар, уларнинг келажаги бундан ҳам гўзалдир.

Чехословакия халқи йигирма йилдан буён социализм йўлидан бормоқда. Сизнинг самимий дўстларингиз бўлмиш совет кишилари янги ҳаёт қурилишида эришган муваффақиятларингиз билан астойдил қувонмоқдалар. Социализм Чехословакиянинг экономикасини ғоят кучли суратда юксалтирди: саноат ишлаб чиқаришининг урушдан аввалги даражаси тўрт ярим баравардан зиёд ўзиб кетилди. Миллий даромад кейинги ўн беш йил ичида 2,6 баравар ўсди. Ваҳолонки, Чехословакия урушдан илгари ҳам саноати ривожланган мамлакат эди. Эндиликда социалистик Чехословакия ишлаб чиқарувчи кучларни ғоят кучли суратда ривожлантириш, экономикани юксалтириш, маданиятни равнақ топтириш, янги жамият қураётган меҳнаткашлар ғоявий жипслигининг ёрқин намунаси бўлиб қолди. Чехословак халқи эришган катта ғалабалар Чехословакия шонли Коммунистлар партияси ва унинг чехословак ҳамда халқаро коммунистик ҳаракатнинг атоқли арбоби ўртоқ Антонин Новотний бошчилигидаги Марказий Комитетининг тўғри сиёсати ва моҳирлик билан қилаётган раҳбарлиги туфайли қўлга киритилди. Совет кишилари қардош Чехословакия халқларининг социалистик қурилиш улуғ ишида янгидан-янги катта муваффақиятларга эришувларини астойдил тилайдилар.

Ўртоқлар! Совет Иттифоқи билан Чехословакия ўртасидаги муносабатларни давлатлар ўртасидаги чинакам тенг ҳуқуқли, социалистик муносабатларнинг ажойиб намунаси деб ҳақли суратда аташ мумкин. Ҳаётнинг ўзи социализм мамлакатлари ўртасида ўзаро манфаат келтирадиган актив ҳамкорлик зарур эканлигини таъкидлаб турибди. Текшириб кўрилмаган йўллардан биргаликда бориш осонроқ ва қийинчиликларни бартараф қилиш енгилроқ бўлади. Тарихий тажриба якка-якка яшашдан кўра ягона оила бўлиб яшаш енгилроқ бўлади, деб таълим беради. Коллектив бўлиб ҳаракат қилиш, социализм мамлакатлари ўртасида меҳнатни оқилона тақсимлаш — социалистик системанинг капитализмга нисбатан ҳал қилувчи афзалликларидан биридир. Бу афзалликлардан фойдаланмаслик социализм ишлаб чиқарувчи кучларининг тараққиётига сунъий равишда тўсқинлик қилиш бўлур эди.

Биз чуқур мамнуният билан шуни қайд қиламизки, Совет Иттифоқи билан Чехословакия ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик йил сайин муваффақиятли суратда ривожланиб бормоқда ва коммунизм сари олға қараб биргаликда қилаётган ҳаракатимизни тобора тезлаштирмоқда. Чехословакия ишчиларининг меҳнатсевар ва моҳир қўллари билан тайёрланган чехословак машина ва ускуналари Москва ва Ленинград, Украина ва Закавказье, Болтиқ бўйи республикалари ва Сибирдаги корхоналарда ўрнатилганлигини эшитиш сизлар учун ғоят кўнгилли бўлади, деб ўйлайман. Сизлар ясаган электровозлар ва земснарядлар Волгада, Ангарада ва Енисейда ишлаб турибди. Мамлакатимиз бўйлаб саёҳат қилаётган толмас сайёҳларингиз Иржи Ганзелка ва Мирослав Зикмундлардан сўраб кўрингиз ва улар совет кишилари ҳамкорлигимиз тўғрисида, Чехословакиянинг ажойиб машина-ускуналари тўғрисида ғоят самимият билан юксак баҳо бераётганликларини сизларга айтиб берадилар.

Биз Чехословакиядан химия машинасозлиги маҳсулотини бажонидил сотиб оляпмиз. Бу маҳсулот халқ хўжалигини химиялаштиришда бизга жуда катта ёрдам беради, халқ хўжалигини химиялаштириш эса коммунистик қурилиш соҳасидаги энг муҳим вазифаларимиздан бири эканлигини биласиз. Кейинги ўн беш йил ичида мамлакатларимиз ўртасида савдо-сотиқ ҳажми қарийб етти баравар ўсди. Ҳозирги вақтда Чехословакия савдо-сотиқ соҳасида бизнинг энг муҳим шеригимиз бўлиб қолди ва Совет Иттифоқининг ташқи савдосида иккинчи ўринни эгаллаб турибди.

Совет Иттифоқи эса Чехословакияга хилма-хил машина ва ускуналарни, темир руда ва нефть, пахта, дон ва бошқа кўпгина товарларни етказиб бермоқда.

Бизнинг партияларимиз иқтисодий ва маданий қурилиш тажрибасини кенг кўламда айирбошлаганида шу нарсага асосланадиларки, мамлакатларимизнинг иқтисодий ҳамкорлиги ва бир-бирларига ёрдами социалистик ва коммунистик қурилиш суръатларини анча тезлаштиради. Бу ҳеч шубҳа қилиб бўлмайдиган тарихий фактдир.

Мисол учун бизнинг мамлакатимизни — Совет Иттифоқини олиб кўрайлик. Ҳаммага маълумки, бизга социализмни якка ҳолда узоқ вақт мобайнида, асосий капиталистик давлатларнинг шиддатли иқтисодий қамали шароитларида қуришга тўғри келган эди. Биз ташқаридан ёрдам ва мадад олишга сира ҳам умид қила олмас эдик ва мададгина эмас, балки капиталистлар билан холисона ҳамкорлик қилишга, улар билан гарантияланган савдо-сотиқ қилишга ҳам умид боғлай олмас эдик. В. И. Ленин ўша йиллари жуда хафа бўлиб айтган эдики, маданий давлатларнинг бирортаси ҳам бизга ёрдам беришни хоҳламаётир. Бунинг аксича, уларнинг ҳаммаси фақат бир нарсани — Совет ҳокимиятининг тезроқ гумдон бўлишини истар эдилар, улар бизга қарши шафқатсиз кураш олиб борган эдилар.

Буларнинг ҳаммаси жуда катта хўжалик қийинчиликларини вужудга келтирди. Бизнинг халқимиз бу қийинчиликларни социализм қурилиши жараёнида енгиб ўтишга мажбур бўлди. Биз текшириб кўрилмаган йўллардан бордик ва шу сабабли ишлаб чиқаришимизнинг харажатлари, зарур бўлган изланишлар ва тажриба қилиб кўришлар меҳнаткашларнинг зиммасига қўшимча юк бўлиб тушди. Биз буржуа мутахассисларининг меҳнатига олтин билан ҳақ тўлашга, фан учун уларга жуда қиммат ҳақ тўлашга, энг яхши озиқ-овқат маҳсулотларини болаларимизга бермай, уларга беришга мажбур бўлган эдик. Капиталистлар ҳар бир винтни, ҳар бир станокни бизга уч баравар қиммат сотар эдилар. Бизга мана шундай шароитларда социализм қуришга тўғри келган эди.

Социалистик система вужудга келиши билан аҳвол тубдан ўзгарди. Социалистик давлатлар эндиликда ҳар бир мамлакатнинг миллий манфаатларини ва суверен ҳуқуқларини қатъий ҳисобга олган ҳолда ўз куч-ғайратларини оқилона тақсимлаш, социалистик меҳнат тақсимотини йўлга қўйиш учун тўла имкониятга эгадирлар. Бу эса умумий иқтисодий тараққиётимизни жадаллаштириш, ҳар бир халқнинг турмуш даражасини ўстириш, коммунизм сари тез олға боришнинг битмас-туганмас манбаидир.

Ўз-ўзидан маълумки, социалистик мамлакатлар ўртасида меҳнат тақсимотини йўлга қўйиш оддий бир иш эмас. Бунда жиддий эътиборни талаб этадиган кўпгина қийинчиликлар ва катта проблемалар келиб чиқади. Аммо бу ўсиш қийинчиликлари, ҳамкорликнинг янги йўлларини, янги методларини, янги формаларини қидириб топишда рўй берадиган қийинчиликлардир. Бу қийинчиликлардан қўрқмаслик керак, уларни сабот-матонат билан бартараф қилиш керак.

Бизнинг олдимизда ҳамкорлик ва тараққиёт учун жуда кенг истиқболлар очилмоқда. Ҳозир мавжуд бўлган имкониятлардан моҳирлик билан фойдаланиш керак, холос. Биз шундай қиладиган бўлсак, янада тез қадамлар қўйиб, олға бораверамиз.

Азиз ўртоқлар!

Биз, коммунистлар биргаликда ҳаракат қилиб, социализмнинг муҳташам биносини барпо қилар эканмиз, келгусига мўлжалланган планларни тузар эканмиз, биз дўстларимиз билангина эмас, балки душманларимиз билан ҳам иш кўришга тўғри келажагини асло унутмаслигимиз керак. Шу сабабли, биз мамлакатларимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилишимиз, социализмнинг ғалабаларини қўриқлашимиз, ер юзида тинчликни қаттиқ туриб ҳимоя қилишимиз лозим.

Халқлар урушнинг нималигини ўз тажрибаларидан яхши биладилар. Ҳозирги замон шароитида янги жаҳон уруши ўнгариб бўлмайдиган қандай катта фалокат келтириши, битмас-туганмас қурбонларга сабаб бўлиши биз учун тушунарлидир. Шу сабабли биз тинчликни таъминлаш замонамизнинг асосий, энг муҳим порблемаси, деб гапириб келдик ва бу гапни доим такрорлай берамиз.

Кейинги икки жаҳон уруши инсониятнинг бошига қандай кулфатлар солганлигини ўйлаб кўринг. Бу урушлар олтмиш миллион кишининг ёстиғини қуритди. Уларни ким ўлдирди? Уларни империалистлар, ҳарбийлар, ирқчилар, хуллас икки жаҳон урушини бошлаб берган қора кучлар ўлдирдилар. Ана шу кучлар ҳали яшаётган ва ҳаракат қилаётган экан, биз халқларимизнинг тақдирига, уларнинг келажагига тўла амин бўлолмаймиз. Тинчлик учун кураш — халқларнинг муқаддас бурчидир.

Ҳозирги пайт, албатта, 1914 йил ҳам эмас, 1939 йил ҳам эмас. Тинчлик ва социализм кучлари шу қадар ўсдики, улар халқаро миқёсда воқеаларнинг боришини тобора кўпроқ белгилаб бермоқдалар. Бу ҳол империалистларнинг кўнглини чоғ қилмайди, албатта, лекин улар ҳозирги жаҳонда таркиб топган кучлар нисбати билан ҳисоблашишга мажбурдирлар.

Тинч-тотув яшаш йўлида актив сиёсат ўтказилиши натижасида кейинги вақтлардагина халқаро кескинликни юмшатишга қаратилган баъзи муҳим тадбирларни кўришга муваффақ бўлинди. Уч муҳитда ядро қуроли синовлари ўтказилмаётганига бир йилдан ортиқ вақт бўлди; ядро қуролини космосга чиқариш йўли бекитиб қўйилди; ҳарбий мақсадлар учун парчаланувчи материаллар ишлаб чиқариш қисқартирилди. Ўз-ўзидан маълумки, бу тадбирларнинг ҳаммаси мустаҳкам ва барқарор тинчликни ҳали таъминламаслигини жуда яхши англаймиз. Аммо, шундай бўлса ҳам, ана шу биринчи қадамларни табрикламай бўлмайди. Бу қадамлар ҳар икки томонда яхши истак бўлганида ҳатто энг мураккаб проблемаларни ҳам ҳал этиш мумкин эканлигини кўрсатади. Бу ҳол ақл-идрок сиёсати тантана қилишига, ядро зарядлари запаслари ўрнига давлатлар ўртасида тинчликни сақлаш учун жуда зарур бўлган ишонч запаслари аста-секин кўпайиб боришига умид туғдиради.

Аммо биз воқеаларнинг ривожланиб боришини, албатта, эътибор билан кузатиб туришимиз керак, бир қанча давлатларда ва, аввало, Америка Қўшма Штатларида тинчлик манфаатларига ашаддий душман бўлган империалистларнинг кучлари яна активлашиб қолганлигини биламиз. Кейинги ойларда халқаро муносабатларда кескинликнинг яна кучайганлигини кўрсатадиган хатарли белгилар пайдо бўлиб қолди.

Америка империалистлари бир неча йилдан буён қаҳрамон Вьетнам халқига қарши босқинчилик уруши олиб бормоқдалар. Бутун жаҳон яқинда Америка авиацияси Вьетнам Демократик Республикасининг соҳилларини бомбардимон қилганлигини эшитиб дарғазаб бўлди. Америка империализмининг жиноий ҳаракатлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставини бузиш ва бошқа давлатларнинг ишларига, қонунга хилоф суратда, аралашишдан бошқа бир нарса эмас.

Совет Иттифоқи барча социалистик мамлакатлар билан биргаликда Вьетнам халқининг ўз озодлиги ва мустақиллиги учун олиб бораётган қаҳрамонона курашини тамомила қўллаб-қувватлайди. Биз, Америка империалистларининг агрессив хуружларини қатъиян қоралаймиз. Бу хуружлар тинчлик ва халқлар хавфсизлиги ишига таҳдид қиладиган ғоят жиддий оқибатларга сабаб бўлади. Вьетнам Демократик Республикаси қудратли социализм лагерига мансуб бўлиб, барча социалистик давлатлар уни ҳимоя қилиб чиқади.

Америка ҳарбийлари кейинги вақтларда Вьетнамга қўшни бўлган мамлакат — Лаоснинг ишларига ҳам аралашиш доирасини кенгайтириб юборди. Ўртоқлар, шуни очиқ айтиш керакки, Лаос проблемаеининг ҳал этилмаганлиги, бу мамлакатдаги турли сиёсий гуруҳлар ўртасида яна кескин кураш бошланганлиги АҚШ империалистлари иғвогарлик ишларининг бевосита оқибатидир. Улар Лаосда ўз таъсирларини сақлаб қолишни истадилар. Лаос халқи эса бунинг учун ўз қони билан, қишлоқ ва овулларнинг вайрон қилиниши билан хун тўлашга мажбур бўлмоқда.

Ўрта денгизнинг шарқий қисмида Америка Қўшма Штатларининг НАТОдаги кичик ҳарбий партнери — Туркия Кипр Республикасига ҳужум қилди. Туркиянинг ҳарбий авиацияси Кипр территориясини ваҳшийларча бомбардимон қилди. Бунинг натижасида тинч аҳолидан неча юзлаб киши — хотин-қизлар, қариялар ва болалар зарар кўрди.

Совет ҳукумати, совет кишилари кипрликлар тақдирига бефарқ қарай олмайдилар. Совет Иттифоқи жанубий чегараларимиз яқинида авж олиб кетиш эҳтимоли бўлган қуролли низо хавфига бепарво қарай олмайди. Биз, эсини еб қўйган баъзи кишиларни очиқдан-очиқ огоҳлантиришимиз керак: жаноблар, сизлар хатарли иш қиляпсиз, ҳали фурсат бор экан бу йўлингиздан қайтинг! Ҳар қандай агрессив ҳаракатлар, бундай ҳаракатларда бўлувчи кишиларни, халқаро босқинчилик ва муштумзўрлик ҳуқуқининг барча тарафдорларини шармандали фалокатга дучор қилиши мумкин.

Америка Қўшма Штатлари яқинда Куба Республикасига қарши зўрлик чораларини кўриш, шу жумладан унга қарши қуролли кучлардан фойдаланиш тўғрисида иғвогарлик руҳидаги қарорни Америка давлатлари ташкилоти кенгашига суқиб киргиздилар. Қўшма Штатлар Озодлик оролини иқтисодий блокада қилишга шу вақтгача барҳам берган эмас, ўз разведкачи самолётларининг иғвогарлик мақсадида Куба территорияси устидан учиб ўтишларини давом эттирмоқда. Улар муҳожир қуйқаларни Куба республикасидаги саноат объектларига ва аҳоли яшайдиган пунктларга босмачиларча ҳужум қилишга ундамоқдалар.

Шундай савол туғилади: Америка империалистларига Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини сурбетларча поймол этиш ҳуқуқини ким берди? Куба Республикасидаги ижтимоий тузум уларга ёқмаяптими? Аммо, бу нарса иқтисодий санкциялар ва ҳарбий таҳдидлар учун ҳеч қандай асос бўлмайди. Мен бутун масъулиятни сезган ҳолда яна шу гапни айтишим керак: Куба ёлғиз эмас. Совет Иттифоқи, бутун социалистик ҳамдўстлик, барча прогрессив кучлар Кубага хайрихоҳ бўлиб, уни қўллаб-қувватлайдилар.

Конгода қандай воқеалар бўляпти? Конго халқи ўз озодлиги ва мустақиллиги учун астойдил курашмоқда. Лекин ҳозирги вақтда Конго осмонида Америка ҳарбий самолётлари учиб юрибди. Америка империалистларининг чириб кетган режимларни ана шу тариқа беҳаё ва сурбетларча қўллаб-қувватлаётганлиги халқларни дарғазаб қилмоқда.

Низолар, кескинликнинг хатарли ўчоқлари жаҳоннинг турли районларида — Латин Америкасида ҳам, Европада ҳам, Осиёда ҳам, Африкада ҳам пайдо бўлмоқда. Ана шу барча низоларнинг манбаи битта, у ҳам бўлса, Америка империализмидир. Америка империализми илгари кўп марта қилганидек, ҳозир ҳам халқларнинг озодлик йўлидаги ҳаракатини бўғиб ташлашга уринмоқда.

Аммо, замонлар ўзгарди.

«Канонерка дипломатияси» вақтлари, «катта тўқмоқ сиёсати» вақтлари бутунлай ўтиб кетганлигини баъзи давлат арбобларининг эсига солиб ўтиш фойдадан холи бўлмас эди. Жаҳон жандарми мундирини ҳам тарих ахлатхонасига ташлаш вақти келган. Мен бирор кишини чўчитиш ниятида эмасман. Профилактика тариқасида шу нарсанигина айтмоқчиманки, халқларнинг миллий мустақиллигига, уларнинг ўз тақдирини мустақил ҳал этиш ҳуқуқига қасд қилмоқчи бўлганлар қақшатқич зарбага дуч келадилар. Халқлар империализм зулмига тоқат қилишни ортиқ истамайдилар ва улар буни кун сайин исбот қилмоқдалар. Биз шу нарсага аминмизки, жаҳон халқлари ўз хоҳишларини ҳукуматларга қабул қилдира оладилар, ҳаддидан ошиб кетган урушқоқ доираларни ажратиб якка қолдира оладилар ва халқаро муносабатларнинг ривожини тинч-тотув яшаш ҳамда ёппасига қуролсизланиш йўлига солиб юбора оладилар.

Биз, Чехословакия Социалистик Республикасининг қуролсизланиш проблемасини ҳал этишга қаратилган ҳаракатларига юксак баҳо берамиз. Биз бу соҳада 18 давлат комитетида бир-биримиз билан актив ҳамкорлик қилмоқдамиз. Ҳар бир киши дўстининг ёнма-ён турганлигини ҳис этаркан, бу ўртоқларча яхши ўзаро ёрдамдир. Халқаро майдондаги барча асосий проблемалар юзасидан мамлакатларимиз ўртасида шундай наф келтирадиган ҳамкорлик борлигини хурсандчилик билан қайд қиламиз. Биз, қуролсизланиш учун, Европада ва жаҳоннинг бошқа қисмларида ядросиз зоналарни вужудга келтириш учун, герман сулҳ шартномасини тузиш учун ва иккинчи жаҳон урушининг қолдиқларини тугатиш учун биргаликда кураш олиб бормоқдамиз.

Европанинг марказидаги аҳвол кескинлашганлиги ва герман масаласининг ҳал этилмаганлиги муносабати билан чехословак халқи ташвишланаётганлигини совет кишилари жуда яхши биладилар. Империалистларнинг Мюнхенда тил бириктиришлари натижасида Чехословакия герман фашизмининг қурбони бўлиб қолганлиги каби шармандали факт ҳеч қачон инсониятнинг хотиридан кўтарилмайди. Шу сабабли, Чехословакия ва Европадаги бошқа социалистик мамлакатларнинг халқлари Ғарбий Германияда реваншчилик кайфиятлари жонланиб қолганлигидан ташвишланаётганликлари тушунарли бир ҳолдир.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганидан буён қарийб 20 йил ўтган бўлса ҳам, уруш вақтида ўт олган кўмир Европанинг қоқ марказида бурқсиб турибди, деб биз бир неча марта айтдик. Совет Иттифоқи, бошқа социалистик мамлакатлар Ғарбий Германиядаги реваншчиларнинг бурқсиб турган ана шу кўмир чўғини аланга олдиришларига халақит бермоқ учун конкрет чоралар кўришни кўп марта таклиф этдилар. Аммо Европада кескинликнинг сақланишидан манфаатдор бўлган кучлар жаҳонда ҳали бор. Германия Федератив Республикасидаги энг агрессив реваншчи доиралар ана шу кучларнинг ҳомилигидан фойдаланиб, атом ва водород бомбасини олишга зўр бериб интилмоқдалар, худди қиморбозлардек ўз тақдирларини ҳарбий низода яна бир марта синаб кўрмоқчи бўладилар. Бу сиёсатдонлар тарих сабоқлари билан ҳисоблашишни истамаётирлар. Тарих сабоқлари Германия ҳарбий авантюралар йўлига ўтиш билан ҳеч нарсага эриша олмаслигини жуда яққол кўрсатди.

Иккинчи жаҳон урушининг якунларини ҳеч ким ўчириб ташлай олмайди. Варшава шартномаси мамлакатларининг бутун қуролли куч-қудрати бошқа социалистик давлатларнинг чегаралари каби Чехословакиянинг ҳаққоний чегараларини ҳам мустаҳкам суратда қўриқлаб турибди. Чехословакия чегараси — бизнинг умумий чегарамиздир. Биз жаноб реваншчиларга янги Мюнхен тўғрисидаги хаёллардан бутунлай воз кечишни маслаҳат кўрамиз.

Биз Европада мустаҳкам тинчликка олиб борадиган оддий ва равшан йўлни таклиф қилаётирмиз. Бу йўл — Германия масаласини тинч бартараф қилиш йўлидир. Ҳар иккала герман давлати билан сулҳ шартномаси тузиш ва шу шартнома асосида Ғарбий Берлиндаги аҳволни нормаллаштириш Европадаги ҳамма халқларнинг туб манфаатларига, Европа хавфсизлигини мустаҳкамлашга жавоб берган бўлур эди. Германия масаласининг бундай бартараф қилиниши герман халқининг миллий манфаатларига ҳам жавоб берган бўлур эди.

Ғарбий Германия арбоблари Европадаги реал вазиятни кўришга халақит бераётган боғични ўз кўзларидан олиб ташлайдиган вақт келди, улар буни аллақачон олиб ташлашлари керак эди. Германия Демократик Республикасини танимасликдан иборат ярокқсиз сиёсатни улоқтириб ташлаш, Хальштейннинг чирик доктринасини унутиб юбориш учун вақт келганига анча бўлди. Германия Демократик Республикасини ёпиб қўйиш мумкин эмас!

Ўртоқлар! Бутун планетада тинчлик кучлари уруш кучларига қарши, тараққиёт кучлари реакцияга қарши шиддатли кураш олиб бораётган ҳозирги вазиятда социализм мамлакатларининг бирлиги ва жипслиги айниқса жиддий аҳамият касб қилаётганлигини алоҳида исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Янги ҳарбий авантюралар йўлида социалистик ҳамдўстлик бош ва асосий ғов бўлиб турибди-ку. Шунинг учун ҳам Хитой раҳбарларининг кўпорувчилик бузғунчилик фаолияти бизни алоҳида хавотирликка, алоҳида ташвишга солмоқда.

Хитой Компартиясининг раҳбарлари марксчи-ленинчи партияларга ва қардош социалистик мамлакатларга қарши шиддатли сиёсий кураш бошлаб юбордилар. Буни илгари айрим хатолар ва тушунмовчилик деб ҳисоблаш мумкин эди, аммо энди Пекин раҳбарлари очиқдан-очиқ буюк давлатчилик, шовинистик йўлини ўтказиб келаётганликлари, улар ўзларининг шу мақсадлари учун халқаро коммунистик ҳаракатни парчалаб юборишга, социалистик ҳамдўстликни барбод қилишга тайёр эканликлари бизга мутлақо равшан бўлиб қолди. Социализм мамлакатларини бир-биридан ажратмоқ, улар орасига раҳна солмоқ ва улар ўртасида ишончсизлик туғдирмоқ учун Пекиндагилар ҳар бир қийин проблемадан фойдаланишга интилмоқдалар. ХКП раҳбарлари бизнинг иқтисодий ва сиёсий ҳамкорлигимизни бузишга бор кучлари билан уринмоқдалар. Айни вақтда улар империалистлар билан тўғридан-тўғри тил бириктириш ўзларининг миллатчилик манфаатларига мос бўлиб тушадиган бўлса, бундай тил бириктиришдан қайтмасликлари ҳам очиқ кўриниб турибди.

Бизнинг устозимиз В. И. Ленин у ёки бу хил қарашларга, у ёки бу хил ҳаракатларга баҳо берганида, бу нарса кимга фойдали бўлиб чиқади, деб ҳамиша савол берар эди. Биз ҳам Ленин методологиясига амал қилиб, шундай бир савол берайлик: Хўш, Хитой раҳбарларининг ҳозирги сиёсий йўли кимга фойда келтиради? Халқаро ишчилар синфигами? Ёки, эҳтимолки, миллий-озодлик ҳаракатигами? Ёхуд тинчликсевар кучларгами? Йўқ, бу йўл фақат империализмга, халқаро буржуазияга фойда келтиради. Ҳамма гап мана шунда, ўртоқлар. Хитой Компартияси раҳбарлари ўтказаётган сиёсатнинг ҳақиқий моҳияти мана шунинг ўзида яққол кўриниб турибди.

Империалистлар ўзлари учун нималар фойдали эканлигини тушунадилар. Шунинг учун ҳам улар ХКП раҳбарларининг ҳозирги бузғунчилик йўлидан ўзлари қандай фойда чиқариб олишлари мумкинлигини дарҳол фаҳмладилар. Пекиннинг миллатчилик сиёсати социалистик ҳамдўстликни парчалашга, жаҳон социализмини заифлантиришга олиб келади, деган умидни эндиликда бизнинг синфий душманларимиз ўзларининг барча стратегик режаларига асос қилиб олдилар. Улар рўй берган келишмовчиликлар ва зиддиятлардан фойдаланишга уриниб ҳаракат қилмоқдалар.

Баъзи компартияларнинг сафларида Хитой бузғунчилари илҳомлантириб турган ички партиявий кураш реакциянинг меҳнаткашлар манфаатларига ҳужумга ўтишини осонлаштиради. Бир қанча мамлакатларда фашизм кучлари яна активлашмоқда. Империалистлар уруш хавфининг эски манбаларини қувватлашга ва янги манбаларини авж олдиришга интилмоқдалар. Америка империалистлари ва уларнинг буйруғини бажараётган Жанубий Вьетнам ҳарбийлари Шарқи-Жанубий Осиёда ўзларининг агрессив ҳаракатларини активлаштирганликлари ХКП раҳбарларининг бузғунчилик фаолияти натижасида вужудга келган қийинчиликлардан душманларимиз фойдаланиб қолишга интилаётганликларини яна бир марта кўрсатиб турибди.

Фактлар мана шундай. Мана шу фактларнинг ўзи Хитой бузғунчиларининг ҳақиқий башарасини ҳар қандай сўздан кўра яхшироқ кўрсатиб турибди.

Вужудга келган бу вазиятда марксчи-ленинчи партияларнинг, барча коммунистларнинг, социализм мамлакатларидаги барча гражданларнинг зиммасига жуда катта тарихий аҳамиятга эга бўлган вазифа тушмоқда. Хитой раҳбарларининг бузғунчилик ҳаракатларига ўзимизнинг бирлигимизни ва жипслигимизни, бир сафда боришимиз зарурлигини чуқур тушунганлигимизни қарама-қарши қилиб қўймоқдамиз. Эътиқодларимизнинг мустаҳкамлиги, дўстлигимизнинг маҳкамлиги ва чуқурлиги, пролетар интернационализмининг, марксизм-ленинизмнинг улуғ принципларига содиқлигимизнинг маҳкамлиги ва чуқурлиги жиддий имтиҳонлар даври бўлган ҳозирги вақтда синовдан ўтади.

Социализм мамлакатларининг бирлиги ва жипслиги, қардош мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда марксизм-ленинизм принциплари албатта тантана қилишига ишонамиз. Социализм тараққиётининг объектив қонунлари Хитой бузғунчиларининг ҳар қандай қаршиликларига қарамай, ўзига муқаррар йўл топиб олади.

Шу билан бирга, биз тарихий қонуниятларнинг таъсири натижасида ҳамма нарса ўз изига тушиб қолади, деб қўл қовуштириб кутиб ўтира олмаймиз. Коммунистик партияларнинг актив иш олиб бориши, қардош мамлакатлар ҳукуматларининг актив иш олиб бориши бирлигимизни қайта тиклаш ва мустаҳкамлаш учун зарур шартдир. Ижтимоий турмушнинг ҳамма соҳаларида ижодкорлик билан яратувчилик, конструктив иш олиб бориш социализм кучларини жипслаштириш ва мустаҳкамлаш учун курашдаги асосий қуролимиздир. Ташқи ва ички сиёсатдаги бош йўлимизнинг ҳақ йўл эканлигини фақат иш билан, социализм ва коммунизм қуришда янги-янги муваффақиятларга эришиш билангина исботлаш мумкин.

Азиз ўртоқлар! Халқларимиз жуда катта муваффақиятларга эришдилар. Совет халқи коммунистик қурилиш программасини зўр ғайрат ва шавқ-завқ билан бажармоқда. Яқинда мен Совет Иттифоқининг районларини яна айланиб чиқдим, кўпгина жойларда бўлдим. Ҳамма жойда қизғин иш олиб борилмоқда: Совет мамлакати жуда катта қурилиш майдонига ўхшайди.

Ўтган ярим йил ичида халқимиз коммунизм сари яна бир қадам қўйди. Шу ярим йил ичида биз химия саноатида маҳсулот ишлаб чиқаришни 14 процент, қора ва рангли металлургияда 8 процент, машинасозлик саноатида қарийб 11 процент кўпайтиришга муваффақ бўлдик. Шу қисқа вақт ичида совет саноати маҳсулотнинг беш юзга яқин янги турларини — янги хил машиналар, асбоблар, транспорт воситалари, химиявий маҳсулотлар, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ўзлаштира олди. Бу — яхши кўрсаткичлардир. Булар биз бундан буён тағин ҳам тез суръатлар билан олға боришимизга ишонч туғдиради.

Ҳозир совет қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари ҳосил учун жангни поёнига етказмоқдалар. Бу йил ҳосил яхши бўлиши кутилади. Яқинда биз Қўриқ ўлкасининг далаларини айланиб чиқдик. Эндиликда бу ўлка жуда катта иқтисодий район бўлиб қолди. Ўн йил ичида бу ўлкада 19 миллион гектардан кўпроқ янги ер ўзлаштирилди. Қўриқ ўлкада кўп товар маҳсулот берадиган қишлоқ хўжалиги ва тез ривожланиб бораётган саноат авж олмоқда. У ерда 500 дан кўпроқ катта совхоз ташкил қилинди, электр ва газ билан таъминланган юзлаб янги посёлкалар қад кўтарди. Ўлканинг аҳолиси 1 миллион 600 минг киши миқдорида кўпайди.

Ўз-ўзидан равшанки, биз фақат ишлаб чиқаришнинг ўзини ўстиришнигина мақсад қилиб олган эмасмиз. Халқнинг эҳтиёжларини тўла таъминлаш бизнинг асосий мақсадимиздир, биз мана шу мақсадга интилмоқдамиз. Бу соҳада ҳам фахрланадиган ишларимиз бор. Сизларга шу нарса маълум бўлса керакки, СССР Олий Советининг кейинги сессиясида ўқитувчилар ва медицина ходимларининг иш ҳақини анча кўпайтириш, колхозчиларни пенсия билан таъминлашни жиддий равишда яхшилаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Партия ва ҳукуматнинг халқ турмушини яхшилаш тўғрисида қилаётган ғамхўрлиги бу қарорда ўз ифодасини топди. Бизнинг йўлимиз мана шу, бизнинг бош йўлимиз мана шу!

Коммунизм йўлида тинч меҳнат билан шуғулланаётган совет халқи чет эллардаги ўз қардошларининг дўстлигини ҳамиша ҳис қилиб турибди. Чехословакия билан СССРнинг дўстлиги, халқларимизнинг дўстлиги — маҳкам ва бузилмас дўстлик. Бу дўстлик йилдан-йилга ривожланмоқда ва мустаҳкамланмоқда. Зўр хурсандлик билан шуни қайд қиламизки, Совет Иттифоқи билан Чехословакия Социалистик Республикаси бир сафда бормоқдалар, қўлни-қўлга бериб коммунистик жамият қурмоқдалар.

Ҳар иккала партиямиз марксизм-ленинизм таълимотининг улуғ принципларига оғишмай амал қилмоқдалар, улар бу таълимотнинг софлигини ҳамма турдаги оппортунистларга қарши курашда ҳимоя қилмоқдалар.

Совет ва чехословак коммунистлари ўртасидаги ғоявий ва сиёсий бирлик мавжуд, деб айтишнинг ўзигина кифоя қилмайди. У ёки бу хил масалаларни тушунишда бизнинг ўртамизда, ҳатто заррача фарқ ҳам йўқ. КПСС Марказий Комитети билан Чехословакия Компартиясининг Марказий Комитети ўртасидаги, мамлакатларимиз ва партияларимизнинг раҳбарлари ўртасидаги муносабатлар ҳамиша энг самимий дўстлик ва қардошларча амалий ҳамкорлик муносабатлари бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Биз шу нарсани айниқса хурсанд бўлиб қайд қиламизки, Чехословакия Коммунистик партияси пролетар интернационализми позицияларида қаттиқ турибди. Мана шуларнинг ҳаммаси Чехословакия Компартиясининг атоқли ташкилотчиси ва раҳбари қалин дўстимиз ўртоқ Антонин Новотний бошчилигида партиянгиз Марказий Комитети олиб бораётган жуда катта ишларнинг натижасидир.

Дўстлигимизнинг самаралари тағин ҳам кўпайиб кетишига ва мўл бўлишига аминмиз. Биз биргаликда бўлсак, тағин ҳам кучлироқ бўламиз ,биргаликда бўлсак, коммунизмга тезроқ борамиз.

Совет Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси халқларининг бузилмас дўстлиги абадий яшасин ва яшнасин!

Яшасин шонли Чехословакия Коммунистик партияси, унинг ўртоқ Антонин Новотний бошчилигидаги Марказий Комитети!

Яшасин социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг улуғ дўстлиги!

Яшасин марксизм-ленинизм!

Яшасин бутун дунёда тинчлик!

* * *

Антонин Новотний ва Н. С. Хрушчев ўртоқларнинг нутқлари жуда зўр эътибор бериб тингланди ва бир неча марта гулдурос қарсаклар билан бўлиниб турди. Нутқлар тамом бўлганидан кейин майдонда қизғин овация бошланиб кетди, «Совет Иттифоқи билан абадий биргамиз!», «Яшасин совет — чехословак дўстлиги!» деган хитоблар янгради.

СЛОВАКИЯ МИЛЛИЙ-ОЗОДЛИК ҚЎЗҒОЛОНИНИНГ 20 ЙИЛЛИГИ

ОЗОДЛИК БАЙРАМИ

Бундан йигирма йил муқаддам, 1944 йил 29 августда Ўрта, Шимолий ва Шарқий Словакиянинг турли бурчакларида революцион кураш чақириқлари янгради, қурол-аслаҳалар ишга тушди, халқ қўзғолони бошланди. Словакиянинг озод радиостанцияси словак халқининг қуролли кураш йўли билан фашизм устидан ғалаба қозониш кунини яқинлаштириш ва ўз озодлигини таъминлашга қаратилган чақириғини бутун жаҳон бўйлаб тарқатди. Оддий ишчи ва деҳқон, партизан ва солдат қуролли қўзғолонда иштирок этиб, ўз ватанини фашизм асоратидан озод қилишга бел боғлади. Фашизмга қарши бўлган курашга 60 мингга яқин словак солдатлари ва 15 минг кишидан ортиқ партизан иштирок этди.

Совет қўшинлари ва биринчи чехословак армия корпусининг Дукель довонида олиб борган шиддатли жанглари Ўрта Словакиядаги воқеаларга жанговар ва сиёсий жиҳатдан туртки бўлди.

Словак халқи 1944 йилда қўлига қурол олиб, ўзининг моддий ва маънавий қашшоқликка олиб келган ўтмишига қарши кураш олиб борди ва шу билан бирга урушдан сўнг янги ҳаёт кечириш имкониятларини яратиб олди. Словак халқи янги ҳаётга биргина ўзи эмас, балки чех ватанпарварлари билан ёнма-ён туриб эришди. Партизанларнинг актив иштироки ва Совет Иттифоқининг беғараз моддий ёрдами қўзғолонда ҳал қилувчи роль ўйнади. Пролетар интернационализми принципларини амалга ошириш шиори остида олиб борилган озодлик ҳаракати эски буржуа ва фашизм позицияларини қулатиб, янги Чехословакия республикасида халқ-демократик тузумига пойдевор ўрнатишни, икки тенг ҳуқуқ миллат — чехлар ва словаклар давлатини барпо этишни таъминлади.

Словак халқи иккинчи жаҳон уруши мобайнида фашизмга қарши курашаётган халқлар орасида биринчи бўлиб, қўзғолон кўтарди. Бу қўзғолон натижасида 1944 йилда Словакия территориясида тарихда биринчи бўлиб, янги ҳокимият идеяси, халқ идеяси амалга оша бошлади. Словак миллий қўзғолони Чехословакиядаги миллий ва демократик революциянинг ажралмас қисми бўлиб қолди. Айни вақтда ишчилар синфи Коммунистик партия раҳбарлигида фашизмга қарши курашда муҳим ғалабани қўлга киритди ва қўзғолон ишини ўз фойдасига ғолибона ҳал қилди.

Чехословакия халқи кейинги йигирма йил ичида мисли кўрилмаган ғалабаларни қўлга киритди. Айниқса халқ хўжалигини ривожлантириш ва Словакия экономикасини тараққий эттириш планлари Словакия қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди. 1948 йил февралдан амалга оширила бошланган Словакиянинг индустрлаштириш плани биргина Словакияни эмас, балки бутун Чехословакия республикасини тараққий эттиришга олиб келди.

Словакияда ўнлаб янги саноат корхоналари билан бир қаторда янгидан-янги олий ўқув юртлари, илмий тадқиқот институтлари ва маданий-оқартув муассасалари қад кўтарди, кўплаб янги мутахассислар етиштирилди. Мисол учун биргина халқ маорифи соҳасини олиш мумкин. 1936—1937 йилларда Словакия территориясида фақатгина битта олий ўқув юрти — Братиславадаги Коменский номли университет бўлиб, унда 2264 студент таълим оларди. 1960—1961 йилга келиб, мамлакатда 16 та олий ўқув юрти ишга туширилди, уларда студентлар сони 20298 кишини ташкил этди.

Бугун, Чехословакия халқи учун тарихий ва шодиёна кунда мамлакатимиздаги барча халқлар билан бир қаторда серқуёш Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам қардош халқ эришган ютуқларга қувонмоқдалар ва коммунизм қурилиши йўлидаги олижаноб ишларида унга муваффақиятлар тиламоқдалар.

Ғ. СОЛИҲОВ,
М. ТУРСУНХУЖАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ XIV ПЛЕНУМИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ДЕКАБРЬ ВА ФЕВРАЛЬ ПЛЕНУМЛАРИНИНГ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИ ИНТЕНСИВЛАШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚАРОРЛАРИНИНГ БАЖАРИЛИШИ ҲАМДА ЙИҒИМ-ТЕРИМНИ ВА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТКАЗИШДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади

Ўртоқлар! КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари партия ва халқ ҳаётида муҳим тарихий воқеадир. Бу Пленумлар мамлакатимиз қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ривожланишида, уни интенсивлаштириш йўлига ўтказишда янги босқичдирки, бунинг коммунистик қурилиш учун, ишлаб чиқаришнинг КПСС Программасида белгиланган даражасига эришиш учун жуда катта аҳамияти бордир.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш программаси колхозчиларнинг, совхоз ишчиларининг, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг конкрет ишига айланмоқда. Улар социалистик мажбуриятларини бажара бориб ғалладан мўл ҳосил етиштирдилар, ўрим-йиғим ишларини ва давлатга дон сотишни юксак суръатлар билан олиб бормоқдалар. Гўшт, сут ва бошқа деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотларини етиштириш ва давлатга сотиш кўпаймоқда. Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумларининг қарорларини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Республикада химия корхоналарини қуриш, химия маҳсулотларини кўпроқ ишлаб чиқариш, йирик сув хўжалик объектларини қуриш, янги ерларни ўзлаштириш ва эскидан ҳайдаб келинган ерларнинг мелиоратив аҳволини яхшилаш, ихтисослаштиришни чуқурлаштириш, йирик ихтисослаштирилган совхозлар, колхозлар тузиш, минерал ўғитлардан ва бошқа химиявий воситалардан яхшироқ фойдаланиш, илғор технологияни, комплекс механизацияни кенг жорий қилиш, қолоқ хўжаликларнинг экономикасини тезда юксалтириш соҳасида катта ишлар қилинмоқда.

Қишлоқ хўжалигини интенсивлаштириш учун кураш — республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун янги резервларни ишга тушириш имкониятини берди. Давлатга пилла, қоракўл тери, дон сотиш мажбуриятлари ва гўшт, сут, тухум сотиш ярим йиллик планлари муддатидан илгари бажарилди.

Қишлоқ хўжалигини интенсивлаштириш учун курашда республика ғаллакорлари, хусусан Сирдарё, Қашқадарё, Самарқанд ва Тошкент областларининг ғаллакорлари катта ютуқларга эришдилар. Ватан омборига 35 миллион пуддан кўпроқ дон топширилди. Бунчалик кўп ғалла биринчи марта сотилди. Давлатга пландаги 15,3 миллион тонна ўрнига ҳаммаси бўлиб 40 миллион пуд дон сотилади.

Республикада кейинги йилларда дон экиладиган майдонлар кенгайди, ихтисослаштирилган шоликор хўжаликлар ташкил этилди, суғориладиган майдонларнинг ҳар гектаридан 100 центнердан ҳосил олиш учун ватанпарварлик ҳаракати авж олиб кетди. Кўпгина бригадалар биринчи ҳосилдаёқ гектаридан 40-50 центнердан, ҳатто ундан ҳам зиёд ҳосил олиб, ана шу майдонларга маккажўхори экдилар, иккинчи марта юқори ҳосил етиштирмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ғаллакорларимизнинг меҳнат қаҳрамонлигига юксак баҳо бериб, республика колхозчиларини, совхозларнинг ишчиларини, қишлоқ хўжалиги мутахассисларини, партия, совет, комсомол ташкилотлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ходимларини, барча меҳнаткашларни ғалаба билан қизғин табрикладилар.

Ихтисослаштирилган колхозлар ва совхозлар сабзавот, картошка, тарвуз, қовун, мева, узум, каноп ва тамакидан мўл ҳосил етиштириб, бу қимматли маҳсулотларни йиғиштириб олиш ва давлатга сотишни кучайтириб юбордилар. Москва, Ленинград, Урол ва бошқа саноат марказларининг меҳнаткашларига сабзавот етказиб бериш плани бажарилай деб қолди.

Ўзбекистон мамлакатимизнинг асосий пахта базасидир. «Оқ олтин» етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтириш республикадаги барча меҳнаткашларнинг асосий вазифаси, ватанпарварлик бурчи бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади.

Бу йил пахтачиликда юз берган қийинчиликлар пахтакорларнинг фидокорона меҳнати ва КПСС Марказий Комитети ҳамда Совет ҳукуматининг кўрсатган жуда катта ёрдами туфайли колхоз ва совхозлар томонидан муваффақиятли равишда бартараф этилди. Далаларда олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада мўл ҳосил етиштирилмоқда.

Партия Марказий Комитети, ўртоқ Н. С. Хрушчев ҳозир қишлоқ хўжалик ходимлари олдига меҳнат унумдорлигининг ғоят ўсиши, аҳоли учун озиқ-овқат мўл-кўлчилигини вужудга келтириш учун ишлаб чиқаришни механизациялаштириш ва ихтисослаштириш вазифасини қўймоқдалар. КПСС Марказий Комитети ана шу муҳим масалаларни муҳокама қилиш учун ноябрь ойида Пленум чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини пахта етиштириш ва бошқа турдаги барча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш юзасидан, саноат, капитал қурилиш планларини муддатидан илгари бажариш юзасидан олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш билан кутиб олиш — республика партия ташкилотининг, Ўзбекистондаги барча меҳнаткашларнинг бурчидир.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШДА ХИМИЯНИ КЕНГ ҚЎЛЛАНАЙЛИК

Партия химияда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтиришнинг қудратли воситасини кўрмоқдаки, бу бизнинг қўлимизга мамлакатимизда озиқ-овқат маъмурчилигини вужудга келтириш соҳасидаги муҳим вазифаларни ҳал қилишининг калидини беради. Республика саноати ва қурилиш ташкилотларининг ходимлари КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорларини бажара бориб, химияни ривожлантиришда бирмунча ютуқларга эришдилар.

Химия корхоналарида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш етти ойлик плани 101,8 процент бажарилди. Шу вақт ичида катта химиянинг кўпгина йирик объектлари фойдаланишга топширилди. Лекин химия корхоналарини қуриш плани бажарилмаётир, дефолиантлар, ўғитлар ва олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш учун қувватларни вужудга келтириш ва уларни кучайтириш ишлари суст боряпти. Қурувчилар бу қолоқликни тугатиш учун кескин чораларни кўришлари керак.

Республика қишлоқ хўжалиги муваффақиятли суръатда химиялаштирилмоқда. Минерал ўғитлардан ва бошқа химия воситаларидан яхшироқ фойдаланиш учун махсус агрохимия хизмати вужудга келтирилди. Ҳозирнинг ўзидаёқ хўжаликларнинг 60 процентдан кўпроғи тупроқ карталари билан таъминланганки, бу минерал ўғитлардан фойдаланиш ишини илмий асосда қўйиш имконини беради.

Ўзбекистон пахтакорлари минерал ўғитлардан моҳирлик билан фойдаланмоқдаларки, бу яхши самара бермоқда. Республикада ўртача ҳисобда бир центнер ўғит ҳисобига 1,8-2,2 центнер, илғор область ва хўжаликларда 2,5-3 центнер пахта олинмоқда.

Бу йил минерал ўғитлардан фойдаланишнинг илғор усулларидан, чунончи: чигит экиш олдидан ва экиш вақтида азот ва фосфорни заҳарли дориворлар билан қўшиб солиш, ўғитлаш билан суғоришни мувофиқлаштириб бориш, калий ўғитлари ва микроэлементлардан қўлланиш сингари илғор усуллардан кенг фойдаланилди. Бундай усуллардан барча колхоз ва совхозларда кенг фойдаланиш керак.

Ҳар бир хўжаликда агрохимик тупроқшуносга, ишлаб чиқариш бошқармаларида эса мутахассислар группасига эга бўлиш зарурати туғилди. Улар ўғитлардан тупроқни агрохимия жиҳатдан текшириш натижалари асосида тўғри фойдаланиш масалалари билан малакали шуғулланишлари керак.

КПСС Марказий Комитети февраль Пленумидан кейиноқ илмий муассасаларда, бир қанча колхоз ва совхозларда пахта, сабзавот, картошка, шоли, маккажўхори, буғдой ва бошқа экинларни ҳамда тут дарахтини гидропоника усулида етиштириш юзасидан тажрибалар ўтказила бошлади. Натижа жуда яхши бўлиб чиқди. Масалан, пахта ҳосили М. А. Белоусов тажрибасида (СоюзНИХИ), Е. А. Попова ва Р. К. Раҳимова (Ўзбекистон Фанлар академияси Генетика институти) тажрибасида гектарига 3 тоннага яқин ўғит сарфланганда 150-200 центнердан ҳосил олиш мўлжалланади. В. Я. Волков тажрибасида бир гектар ҳисобига 1400 центнер томат олинган. Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли колхозда (раиси ўртоқ Нормуҳамедов) гидропоникада картошка ҳосили гектаридан 460 центнерни ташкил этган. Бу—ажойиб кўрсаткичлардир. Биз гидропоникани тағин ҳам кенгроқ ривожлантиришимиз ва жорий қилишимиз керак. Чунки у мисли кўрилмаган мўл ҳосил етиштириш имконини беради ва суғориладиган деҳқончилик маданиятини янада оширишнинг назарий ва практик масалаларини ишлаб чиқиш учун муҳим асос бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни уюштириш масалаларига тўхтаб ўтиш керак бўлади. Иттифоқ ҳукумати бизга катта ёрдам кўрсатди. Карадрин, кўсак қурти ва бошқа зараркунандаларга қарши кураш учун асосий заҳарли дориворлар ресурси, 350 самолёт юборилди. Ҳаммаси бўлиб 4732 минг гектар ер дориланди. Лекин қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни уюштиришда бир қанча катта камчиликлар бор. Кўпинча экин нокомплекс ва кечикиш билан дориланади. Тракторлардан ва ранц аппаратларидан ниҳоят қониқарсиз фойдаланилади.

Республикада ана шу иш билан боғлиқ ҳамма масалаларни ҳал қила олишга қодир бўлган, ҳосилни ҳимоя қилиш юзасидан давлат хизмати ташкил этиш зарурати туғилди. Уни техника, автотранспорт билан етарли таъминлаш, типовой аэродромлар қуриш ва уларни механизация воситалари билан жиҳозлаш ҳамда заҳарли дориворларни, санитария дегозацион ускуналарни сақлайдиган омборлар қуриш керак.

Кейинги вақтда республикадаги илмий муассасалар ва айрим хўжаликлар пахтачиликда, сабзавотчиликда, маккажўхори ва бошқа донли экинларни парвариш қилишда гербицидлардан фойдалана бошладилар. Уларни қўллаш ижобий натижалар берди. Энди ҳамма гап саноат, колхоз ва совхозларни гербицидлар билан тўла таъминлашда қолди.

Бу йил чорвачиликда ҳам химия кенг қўлланилмоқда. Луганскликларнинг методига биноан 624 хўжаликда озуқа химиявий усулда ишланади. 675 хўжаликда бузоқлар ва чўчқа болалари учун сунъий сут қўлланилади, 191 хўжаликда эса кўк озуқа гидропоника усулида ўстирилади. Бир қанча колхоз ва совхозларда карбамид силосга аралаштирилади. Озуқаларни бойитиш учун 10 минг тонна карбамиддан фойдаланилади. 1965 йилда 25 минг тонна, 1970 йилда 50 минг тонна карбамиддан фойдаланилади.

Озуқа хамиртуришлари, биостимуляторлар, тўқилма препаратлари, терамицин ва бошқа антибиотиклар ҳамда микроэлементлардан тобора кўпроқ фойдаланилади. Химиявий усулда консерва қилиб қўйилган кўп озуқалардан қўллаНила бошланади. Бу йил 50 минг тонна ва 1965 йилда 150 минг тонна кўк озуқа консерва қилинади.

Чорвачиликни антибиотиклар, фосфатидит ва микроэлементлар билан тўла таъминлаш учун химия фармацевтика заводида цех қурилади. Самарқанд суперфосфат заводида донадор фенотиазинамед туз брикетлари, Қўқон ёғ-мой комбинатида пахта шротини фосфатит билан бойитадиган ва қўшимча минераллар билан бойитилган донадор шротлар ишлаб чиқарадиган установкалар ўрнатилади.

Шуни айтиш керакки, химия эришган муваффақиятларни чорвачиликка жорий қилишда бор имкониятлардан ҳали тўла фойдаланилмаётир. Бу иш ҳозирча бизда жуда ибтидоий. Кўпгина хўжаликлар ва мутахассислар унинг иқтисодий жиҳатдан самаралилигига етарли баҳо бермаётирлар. Шунга эришиш керакки, дағал хашаклар — сомон, маккажўхори ва жўхори пояси, сўталарнинг ўзагидан мол боқиш учун улар химиявий йўл билан ишлангандан кейингина фойдаланилсин. Бу озуқаларнинг тўйимлилигини 1,5-2 баравар оширади.

СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРНИ ТЕЗРОҚ ЎЗЛАШТИРИБ, УНДАН ЯХШИРОҚ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Суғориш ва мелиорация — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштиришнинг негизларидан бири бўлиб, мўл ҳосил етиштириш учун мустаҳкам база вужудга келтириш ишида, пахта, ғалла ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан гарантияланган ҳосил олишда, ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети Ўзбекистонда суғоришни ривожлантиришга катта эътибор бермоқдалар. Сув хўжалиги қурилишига маблағ ажратиш тўхтовсиз ўсмоқда. Бу йил ана шу эҳтиёжларга ажратилган маблағ 193 миллион сўмга етди, бу етти йилликнинг биринчи йилида ажратилган маблағдан беш баравар ортиқдир. Ҳозир республикада суғориладиган ер 2,7 миллион гектарни ташкил этади, 1980 йилда Марказий Фарғона, Мирзачўл, Қарши даштларини суғориш ва қўриқ ерларни ўзлаштириш ҳисобига, шунингдек, Сурхон-Шеробод ҳавзаси, Зарафшон ва Амударё этакларидаги ер ҳисобига қарийб икки баравар кўпаяди.

Республикада сув хўжалиги қурилиши соҳасида қандай катта ишлар амалга ошираётганлиги маълум. Шу билан бирга суғоришни ривожлантириш ишида ҳали катта камчилик ва етишмовчиликлар бор. Мелиорация масалалари ҳали ҳам республика Госплани, Сув хўжалиги министрлиги, Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, проект ташкилотлари, маҳаллий партия ва совет органларининг диққат марказида эмас. Бирорта областда ҳозирга қадар батамом ишлаб чиқилган мелиоратив схема йўқ.

Кейинги йилларда республикада кўпгина коллекторлар ва дренажлар қурилди. Аммо коллекторлар ва дренажлар ўз вақтида тозаланмаяпти, улардан кўпчилиги ишламаётир.

Суғориш режимида жуда кўп ортиқчаликларга йўл қўйилмоқда. Кўпгина хўжаликларга мўл ҳосил етиштириш учун керагидан анча кўпроқ сув берилади. Сувлар коллекторларга ташлаб юборилади ва ер ости сизот сувлари даражасини оширади.

Мелиорациянинг туб масалаларини ҳал қилиш йўл қўйиб бўлмайдиган даражада кечга сурилмоқда. Комплекс ўзлаштириш учун техника ҳужжатлари, капитал маблағ, техника, кадрлар бўлишига қарамай, сув хўжалиги министрлиги ва унинг қурилиш ташкилотлари янги совхозлар қурилишида ҳам мелиорацияга етарли баҳо бермаётирлар.

Халқ хўжалиги суғориладиган ерларни шўр босишидан кўраётган зарар ғоят каттадир. Партия ташкилотлари ерларнинг мелиоратив жиҳатдан яхшиланишини таъминлашга қаратилган тадбирларнинг амалга оширилиши устидан қаттиқ контроль ўрнатишлари, бу иш учун сув хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги органларининг масъулиятини оширишлари керак.

Бу йил қурилиш монтаж ишларининг ҳажми Сув хўжалиги министрлиги бўйича 51 процент, «Голодностепстрой» бўйича эса 21 процент ўсди. Аму—Бухоро канали қурилиши тугалланмоқда. Каркидон сув омбори иккинчи навбатини қуриш, Занг каналини, Шеробод каналини, Жанубий Сурхон сув омборини реконструкция қилиш ишлари муваффақиятли бормоқда. Аммо кўпчилик йирик қурилишларда план бажарилмаётир, шунингдек суғориладиган ерларни ва асосий фондларни ишга тушириш планлари бажарилмаётир.

Сув хўжалиги қурилишини янгича юритиш пайти келди. Ирригация тармоқларини қуриш, гидротехника иншоотларини қуриш, мелиорация, йўл, уй-жой қуриш ишлаб чиқариш ва маданий-маиший объектларини қуриш соҳасидаги ишларни комплекс бажариш ишлари келишилган план ва графикка мувофиқ амалга оширилиши керак. Ўшанда янги хўжаликлар дарҳол юқори ҳосил беради, қилинган сарф-харажатлар тезроқ қопланади.

Республикада сув танқислигини тугатиш соҳасида катта иш қилинди. Чорвоқ, Жанубий Сурхон, Жиззах, Пачкамар сув омборларининг, Аму—Бухоро каналининг қурилиши Зарафшон водийсини, Тошкент, Қашқадарё ва Сурхондарё областларини сув билан таъминлашни анча яхшилаш масалаларини ҳал қилади. Лекин ана шу сув омборлари зонасида ирригация шохобчалари реконструкция қилинмаётир. Янги ерларни ўзлаштиришга тайёргарлик кўрилмаётир. Бу жуда катта камчилик, бу ишда тартиб ўрнатиш керак.

Колхозлар ва совхозларда сув билан яхши таъминланган 161,8 минг гектар ички хўжалик партов ерлар бор. Хўжаликларга ана шу ерларни тезроқ ўзлаштиришда ёрдам бериш керак. Республикада, шунингдек, анчагина майдонларда шартли суғориладиган ерлар борки, катта маблағ сарф қилиб ўтирмай бу ерларни сув билан тўла таъминлаш мумкин. Ички хўжалик партов ерларни ўзлаштириш, шартли суғориладиган ерларни суғориладиганга айлантириш катта резерв. Ундан бутун чоралар билан фойдаланиш керак.

Ирригация ва мелиорация қурилиш ишларини муваффақиятли юритиш лойиҳалаш ташкилотларининг аниқ ишларига боғлиқдир. Бизларнинг лойиҳачиларимиз катта ва мураккаб проблемаларни ҳал қиладилар, ҳозирги замон техникаси даражасида яхши лойиҳалар тузадилар. Лекин лойиҳалаш ташкилотларининг базаси суст ривожланмоқда. Лойиҳалаш институтларига ва экспедицияларига кадрлар, транспорт, техника, бинолар билан жиддий ёрдам кўрсатиш зарур.

Ҳозир сув хўжалиги министрлиги составидан сув хўжалиги қурилиши бош бошқармаси мустақил ташкилот сифатида ажралиб чиқди, бу сув хўжалик қурилиши ва эксплуатациясига ҳам раҳбарликни яхшилайди, бу раҳбарликнинг конкрет ва малакали бўлишини таъминлайди.

Республика партия-совет ва қишлоқ хўжалик органлари бу йил суғориладиган ерлардан — халқнинг бу катта бойлигидан яхшироқ фойдаланишга эътиборни анча кучайтирдилар. Тракторлар қайтадиган жойлар, йўл ёқалари, сўқмоқлар ҳайдалди ва экин экилди, ҳар бир гектар тўла-тўкис бўлиб қолди. Анчагина партов ва бекор ётган ерлар чигит, ғалла ва бошқа экинларни экиш учун ўзлаштирилди. Кўпгина колхоз, совхозлар, ишлаб чиқариш бошқармаларида суғориладиган ерларнинг қишлоқ хўжалик оборотидан чиқиб қолишидек катта иллат тугатилди.

Лекин суғориладиган ерлардан фойдаланишда ҳали ҳам катта камчиликлар бор. Қорақалпоғистон АССР, Сирдарё ва Бухоро областларида 1964 йилда суғориладиган ерларга экин экиш плани бажарилмай қолди. Ҳайдаладиган ерларнинг партов ерларга айланиб қолиш фактлари, колхоз ва совхозларнинг жамоат ерларини талон-торож қилиш ҳоллари учраб туради. Кўпинча илмий муассасалар, ўқув юртлари, ташкилотлар ва корхоналар, ўрмончилик ва сув хўжалигида суғориладиган ерлардан ҳам эгасизларча фойдаланилади.

КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯНИ ДАДИЛРОҚ ЖОРИЙ ҚИЛАЙЛИК, ТЕХНИКАДАН ЯХШИРОҚ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Республикада, хусусан пахтачилик учун янги техника вужудга келиши, арзон пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг ҳозирги замон технологиясини ишлаб чиқиш юзасидан катта иш қилинаётганлиги маълум. Ўзбекистон партия ташкилоти қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг чинакам новаторлари бўлган ажойиб механизатор кадрларни ўстирди ва тарбиялади.

Валентин Тюпко, Турсуной Охунова, Жавод Кўчиев, «Малик», «Совой», «Ўзбекистон ССР беш йиллиги», «Чиноз» совхозлари, Янгиердаги «Коммунизм» колхози коллективлари ва бошқа кўпгина илғор хўжаликлар техника тараққиёти байроғини баланд кўтариб бормоқда. Буларнинг ажойиб тажрибаси Ўзбекистон ва бошқа пахтакор республикалардаги колхоз-совхозларда борган сари тобора кенгроқ қулоч ёймоқда.

Биз эришилган ютуқларни қайд қилиш билан бирга механизацияни ривожлантириш ва техникадан фойдаланишда йўл қўйилган жиддий камчиликларни ошкора ва принципиал очиб ташлашимиз, бу камчиликларни тугатиш йўлларини аниқлаб олишимиз керак.

Айрим раҳбарлар комплекс механизацияга оғизда тарафдор бўладилар-у, уни аслида амалга оширмайдилар. Масалан, Иштихон ишлаб чиқариш бошқармасида чигитни квадрат-уялаб экиш плани бор-йўғи 19 процент, Термиз ишлаб чиқариш бошқармасида эса 13 процент бажарилган. Чигитни аниқ сеялкада экиш планини биргина Сирдарё области бажарди. Андижон, Фарғона, Бухоро, Сурхондарё ва Хоразм областларидаги кўпгина хўжаликларда чеканка қиладиган машиналардан фойдаланилмаётир. Техника тараққиёти эришган муваффақиятларни жорий қилишга бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш керак.

Ғўзани ўстиришда энг катта нуқсонлардан бири суғориш ишининг суст механизациялаштирилаётганлигидадир. Ўртоқ Н. С. Хрушчев Фрунзе шаҳрида бўлганида ана шу нарсага эътиборни алоҳида жалб қилди.

Кичик ҳажмдаги механизацияни — сифон-трубкаларни қўллаш меҳнат унумдорлигини анча оширади ва суғориш сифатини яхшилайди. Мирзачўлдаги янги совхозларда мелиоратив капрон газламалар ва шиша газламалардан ясалган эгилувчан трубалар муваффақиятли қўлланилмоқда. Суғоришни механизациялаштиришда ана шу ҳамма усулларни ишлаб чиқаришга дадилроқ жорий этиш керак.

«Малик» совхозининг Жавод Кўчиев бошлиқ ва бошқа бир қатор бригадалари кўп йиллардан буён чигитни кенг қаторлаб экмоқдалар. Кенг қаторлаб экиш юзасидан ишлаб чиқариш тажрибалари республиканинг барча областларида олиб борилаётир. Бу тажрибаларнинг якуни шуни кўрсатмоқдаки, кўп ҳолларда ҳосилдорлик ошади. Қатор оралари кенг бўлган усулни қўллаш механизаторнинг меҳнат унумдорлигини кескин оширишда катта имкониятлар вужудга келтиради. Бу усулни кенг жорий этиш керак.

Техника тараққиётини жорий этишда комплекс механизациялашган трактор далачилик бригадалари алоҳида роль ўйнайди. Бундай бригадаларнинг кўпчилиги жуда яхши ишлаётир. Шу билан бирга айниқса, Андижон, Фарғона, Бухоро, Сурхондарё ва Хоразм областларида бундай бригадалар расмият учун тузилганлиги ва кўп ишлар қўлда бажарилаётганлигини кўрсатувчи жуда кўп фактлар мавжуд.

Республика қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларига механизацияни жорий этиш аҳволи қандай? Шуни айтиш керакки, канопни ўриб олиш ва уни далада дастлабки ишлаш, тамакичилик, сабзавотчилик, полизчилик, боғдорчилик, узумчилик, пиллачиликдаги ишларнинг кўп қисми қўл кучи билан бажарилмоқда. Механизация воситалари мавжудлигига қарамай, кўплаб хўжаликларда пичанни йиғиштириш, юклаш ва ғарамлаш қўлда бажарилмоқда.

Айниқса, чорвачиликдаги кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаш соҳасидаги иш қониқарсиздир. Ўрнатилган сут соғиш агрегатларининг атиги 49,2 процентидан фойдаланилмоқда, улар ҳам тўла қувват билан ишлатилмайди. Ем-хашак тайёрлаш ва молларга солиш учун ишлатиладиган машиналар ёмон қўлланилмоқда. Механизациялаш даражасининг пастлиги чорвачилик маҳсулотлари таннархи қимматлигининг асосий сабабидир.

Сўнгги йилларда республикада қишлоқ хўжалигининг ремонт базасини мустаҳкамлаш, уни ихтисослаштириш ва индустриал методларга кўчириш юзасидан ишлар олиб борилмоқда. Шунга қарамай, қишлоқ хўжалигининг ремонт базаси колхоз ва совхозларнинг техника билан таъминланиши суръатидан кескин ортда қолмоқда. Кўплаб колхозларда ва айниқса совхозларда тракторлар ва машиналар кустарь йўл билан ремонт қилинади ва кўпинча, зарур бўлганда техникадан фойдаланилмайди. Шунга қарамай, «Узглавстрой» «Узсельхозтехника» устахоналари ва заводларини қуриш ҳамда реконструкция қилиш бўйича пудрат ишлари планини бажармаётир. Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши Халқ Хўжалиги Олий Советининг намунали ремонт корхоналари барпо қилишда «Сельхозтехника»га ёрдам бериш тўғрисидаги топшириғини бажармаётир.

Машина-трактор паркидан фойдаланишни яхшилаш юзасидан баъзи ишлар қилинмоқда. Шартнома асосида «Узсельхозтехника» кучи ва воситалари йўли билан машиналарга комплекс техника хизмати кўрсатиш каби прогрессив форма айниқса Андижон, Фарғона, Самарқанд областларида тобора кўпроқ тарқалмоқда.

Ўтган йили республика бўйича 15 от кучига айлантириб ҳисоблаганда ҳар бир трактор бажарган иш ўртача 8,4 процент, терим машиналарининг бажарган иши бир ярим баравардан кўпроқ ортди. Ҳайдаладиган ҳар бир гектар ер ҳисобига ремонт ва техника қаровига кетадиган харажатлар 16,3 процент камайтирилди. Бироқ машина-трактор паркининг иш унуми даражаси ҳали ҳам жуда паст, айниқса совхозларда аҳвол чатоқ. Техникани сақлаш соҳасида ҳалига қадар тартиб ўрнатилмаган. Қорақалпоғистон АССРда аҳвол айниқса қониқарсиздир.

Буларнинг ҳаммаси «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва унинг жойлардаги органлари, кўпгина ишлаб чиқариш бошқармалари, совхоз ва колхозларнинг раҳбарлари фаолиятида жиддий камчиликлар мавжудлигини кўрсатиб турибди.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ИХТИСОСЛАШТИРИШНИ БУТУН ЧОРАЛАР БИЛАН РИВОЖЛАНТИРАЙЛИК ВА ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

Партиямиз, шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчев қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш, қишлоқ хўжалигини саноат негизида интенсивлаш йўлига олиб ўтишнинг асосий ва муҳим шарти деб билиб, бунга жуда катта аҳамият бермоқдалар.

Ихтисослаштириш меҳнат унумдорлигини оширишни ҳамда арзонроқ маҳсулотлар етиштиришни кескин кўпайтиришни таъмин этади. Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги ихтисослаштирилган хўжаликларда қўшни Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги ихтисослаштирилмаган колхозлардагига нисбатан сабзавот ҳосилдорлиги 2,7 баравар, картошка ҳосилдорлиги 4,1 баравар, полиз экинлари ҳосилдорлиги 4,3 баравар ортиқ бўлиб, таннархи эса 2 баравар камроқдир. Сўнгги уч йил ичида ихтисослаштирилган боғдорчилик, узумчилик совхозларида ихтисослаштирилмаган колхозларга нисбатан ҳосилдорлик тахминан икки баравар ва меҳнат унумдорлиги беш баравар ортиқ бўлди, мева ва узум таннархи эса 1,5 баравар кам бўлди. Ихтисослаштирилган қоракўлчилик хўжаликлари, қурилаётган паррандачилик фабрикалари ҳам кам меҳнат сарфлаб, кўп маҳсулот бермоқдалар.

Республика партия ташкилоти қишлоқ хўжалигини ихтисослаштириш юзасидан катта иш қилмоқда. Бизда пахта етиштириш деярли тўла ихтисослаштирилган. Каноп етиштириш Тошкент областидаги 16 колхоз ва 1 совхозда, тамаки етиштириш Самарқанд ишлаб чиқариш бошқармасидаги 13 колхозда марказлаштирилган. Бунинг натижасида сўнгги ўн йил ичида каноп етиштириш 3,7 баравар ва тамаки етиштириш 2,8 баравар кўпайган.

Шоли етиштириш ҳам ихтисослаштирилмоқда. 1963 йилда ихтисослаштирилган 8 хўжалик бор эди, улар етиштирилган шолининг 32 процентини бердилар. Бу йил ана шундай хўжаликлар 19 тага етди ва уларнинг шоли етиштиришдаги салмоғи 55 процентгача кўпаяди. 1970 йилга қадар яна 30 та шоликор совхоз, шу жумладан Қорақалпоғистон АССРда 25 совхоз ташкил этилади. Шоли етиштириш тўрт баравар кўпаяди.

Тошкент ва бошқа саноат марказлари атрофида 17 та сабзавотчилик-сутчилик совхозлари ташкил этилди ва 48 колхоз сабзавот етиштириш бўйича ихтисослаштирилди. 1964 йилда ихтисослаштирилган хўжаликларда сабзавот, қовун-тарвуз ва картошка етиштириш ўтган йилдагига нисбатан 1,5 баравар кўпаяди. Республикада 40 та йирик боғдорчилик, узумчилик совхози мавжуд. Ихтисослаштирилган боғдорчилик, узумчилик ва сабзавот-сутчилик хўжаликларига раҳбарлик қилиш учун ана шу хўжаликларда етиштирилган маҳсулотни тайёрлаш ва қайта ишлашга раҳбарлик қилиш мақсадида ихтисослаштирилган совхозлар, консерва ва вино саноати бўйича Давлат ишлаб чиқариш комитети ташкил этилди.

Жуннинг 39 проценти ва қоракўл терининг 48 проценти ўтган йили 46 та ихтисослаштирилган қўйчилик хўжалигида етиштирилди. Қурилаётган 7 та паррандачилик фабрикаси бу йил 22 миллион дона ёки колхоз ва совхозларда умуман етиштириладиган тухумнинг 22 процентини беради.

КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарори ҳамда ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Партиянинг қишлоқ хўжалигини интенсивлаш йўлини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган баъзи масалалар тўғрисида»ги хатига мувофиқ партия ва қишлоқ хўжалик органлари ишлаб чиқариш бошқармалари, илмий-текшириш ташкилотлари, илғор колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари билан биргаликда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ихтисослаштириш ва марказлаштиришнинг катта программасини ишлаб чиқдилар. ва амалга оширмоқдалар. Бу программада 1964—1970 йилларда турли тармоқлар бўйича 227 та янги совхоз, шу жумладан 1964 йилнинг ўзида 70 совхоз ташкил этиш кўзда тутилган.

Бу йил ташкил этиладиган қўйчилик, сабзавотчилик, чўчқачилик, бўрдоқичилик совхозлари пахтакор колхозлар ва совхозларнинг участкалари, фермалари ва бўлимлари базасида барпо қилинмоқда. Бу пахтачилик ва қўйчилик резервларидан янада тўлароқ фойдаланишга имкон беради. Пахтакор хўжаликлар фақат пахта етиштириш билан шуғулланадилар ва қишлоқ хўжалигининг ана шу тармоғи билан мувофиқ равишда сут етиштирадилар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев қардош Қирғизистонда бўлган вақтида Ўрта Осиё республикалари олдига арзон мол гўшти етиштиришни кескин кўпайтириш учун мавжуд резервлардан фойдаланиш вазифасини қўйди. Бундай имкониятлар ҳақиқатан ҳам ҳамма областларимизда мавжуддир.

Кўпгина ихтисослаштирилган қўйчилик хўжаликлари туячилик ва йилқичиликни ривожлантириш учун катта имкониятларга эгадирлар. Яқин вақт ичида бажариш лозим бўлган энг муҳим вазифалардан бири шаҳарлар ва ишчи посёлкалари аҳолисининг картошкага бўлган талабини тўла қондиришдир.

Ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш шароитида агросаноат комплекслари йўлидан бориш, яъни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳар бир турини ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сақлаш ва дастлабки қайта ишлашни бир қўлда мужассамлаштириш керак.

ҚОЛОҚ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИ ИЛҒОРЛАР ДАРАЖАСИГА ЕТКАЗИШ—ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ЭНГ МУҲИМ ВАЗИФАСИДИР

Партия ва ҳукумат колхоз ва совхозлар экономикасини юксалтириш, қишлоқ меҳнаткашлари фаровонлигини ошириш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилмоқдалар ва қолоқ хўжаликларни илғорлар даражасига етказиб олишга катта эътибор бермоқдалар. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қолоқ колхозлар экономикасини юксалтириш тўғрисидаги қарори колхоз тузумини янада мустаҳкамлаш учун тарихий аҳамиятга эга бўлиб, КПСС Марказий Комитети Президиуми ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг колхозчи деҳқонлар тўғрисида қилаётган ленинча ғамхўрлигининг далилидир.

Шу йилнинг бошларигача республикада 144 қолоқ колхоз ва 39 совхоз бор эди. Бу хўжаликларнинг коллективлари партия, совет, молия ходимлари, олимлар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари ёрдамида 1964 йилдаёқ даромадни кескин кўпайтириш ва қолоқликдан чиқиб олиш учун ишлаб чиқаришни юксалтириш тадбирларини белгилаб олдилар.

Республика партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органлари иқтисодий заиф хўжаликларга ёрдам кўрсатиш юзасидан катта ташкилотчилик ишларини олиб бормоқдалар. Бундай хўжаликлар юксак малакали кадрлар билан мустаҳкамланди. Йил бошидан буён бу хўжаликларга 1162 киши, шу жумладан илғор хўжаликлардан 393 киши колхоз раиси, бўлим бошқарувчиси, бригадир, ферма мудири, агроном, зоотехник, инженер ва бухгалтерлик лавозимларига юборилди.

Бунинг натижасида кўпгина қолоқ колхозлар ва совхозларнинг фаолияти сезиларли даражада яхшиланди. Бу эса кўп йиллардан буён пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш давлат планларини бажара олмаган Гулистон ишлаб чиқариш бошқармаси хўжаликлари мисолида яққол сезилиб турибди. Гулистон бошқармаси хўжаликлари бу йил пилла тайёрлаш планини ошиғи билан адо этдилар, давлатга уч йиллик план миқдорида дон сотдилар, тайёрланган гўшт ва сут эса ўтган йилдагига нисбатан деярли икки баравар кўпдир.

Бироқ ҳамма партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари, область ва республика ташкилотлари ҳам қолоқ хўжаликлар билан, конкрет шуғулланаётир, деб бўлмайди. Уларнинг кўплари ишнинг аҳволини танқидий кўз билан таҳлил қилмайди, умумий маслаҳатлар, кўрсатмалар бериш билан чекланиб қолмоқда, шунинг учун ҳам кўпинча, энг муҳим ҳаётий масалалар ҳал қилинмай қолмоқда. Бундай фактлар, масалан, Бухоро областида юз бермоқда. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, Сув хўжалиги министрлиги ва «Узсельхозтехника» бирлашмаси қолоқ хўжаликларга ёрдам кўрсатиш юзасидан белгиланган кўпгина муҳим тадбирларни бажармадилар.

(Охири олтинчи бетда).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ 4
29 АВГУСТ, 1964 ЙИЛ
№ 201 (12.855).

МАНГУ ПОРЛАР ДЎСТЛИК ҚУЁШИ

ОЙБЕК.

ХУШ КЕЛИБСИЗ, АЗИЗЛАР!

Оқ булутлар ферузаланган самода енгил сузади. Кузнинг дараги деймиз буни. Қовун пўчоғи ерга тушди — сунбула тушди, сув совуйди, дейдилар қариялар. Кумушланган сувлар кўзгудай тиниқ, қуёшнинг ёллиғи ёқимли бўла бошлади. Куз фасли рангга, оҳангга, нашъага энг бой фасл. Қуёшда чўмилган, шарбати болдай тотли олтин ва ёқут мевалар, уфқни уфққа туташтирган ғўзалар... На қадар нафис санъаткор боғбонларимиз!

Мана шундай қуёшнинг ёллиғи ёқимли кезда, тўла-тошқин кезда меҳмон кутиш айниқса чиройли бўлади. Ўн беш республикадан мамлакатимизга ташриф этган азиз меҳмонларни: донгдор ишчилар, қаҳрамон колхозчилар, шоирлар-адиблар, санъат гули — артистларни самимий муҳаббат билан, қувонч билан, қалбимизни, кўксимизни кенг очиб қарши оламиз.

Чин дўстлигимиз, кўнгилларимиздаги муҳаббатимиз мангудир. Гигант мамлакатимиздаги ўн беш республиканинг ишлари бир, кўнгиллари бир, қардош, орқадошдир. Қўлга қўл бериб, дилларни дилларга қўшиб, коммунизмга борамиз. Йўлимиз, мақсадимиз, қувончимиз, ташвишимиз бир. Дўстлик деб шуни айтадилар. Қалбларимизда дўстлик муҳаббати тошади. Учрашувга ҳамиша мунтазирмиз. Дастурхонимизнинг тўрига марҳамат қилингиз, Ўзбекистон бўйлаб сайр этингиз, меҳмон бўлингиз, азиз дўстлар!

Шоирларимиз-адибларимиз, колхозчилар ва олимларимиз ҳар бир масалада маслаҳат-музокара учун йиғиладилар, бугунги йиғилиш дилкаш суҳбат — дўстлик суҳбати учун. Дўстлик — инсоннинг энг аъло фазилати. Қалбларимизда дўстлик оташи бўлганидан биз улуғ мамлакатнинг бахтиёр халқларимиз!

Жонга яқин дўстлар, сиз бугун бизнинг азиз меҳмонимиз, хуш келибсиз!

Октябрь революцияси номли заводда бўлган киши рус ва украин, ўзбек ва тожик, армани ва молдован, хуллас жуда кўп миллат фарзандларининг бир оға-инидек ижодий меҳнат қилаётганини кўриб беҳад қувонади. Мана бу суратда шу заводда ишлаётган турли миллат вакиллари акс эттирилган. В. Петренко, Н. Соғинбоева, И. Баймирзаев, А. Шахназярян, Г. Сураев, Н. Тарзимин, Б. Очилова, В. Факторович, В. Горяинов ва М. Зиёмовлар.

И. Глауберзон фотоси.

УЙҒУН

ДЎСТЛИК

Дўстлик деб сарлавҳа қўйиб
шеъримга,
Гапни Москвадан бошладим,
бу гап —
Доим эсга келур биринчи дафъа
Дўстлик тавсифига очганимда лаб.

Дўстликнинг мазмуни, моҳиятини
Яхши ифодалар Москва сўзи.
Мамнуният билан, муҳаббат билан
Москвага боқар халқларнинг кўзи.

Москва бузилмас дўстликка асос,
Москвадан балқди дўстлик қуёши.
Москва, жонажон гўзал Москва
Дўстлик дарёсининг манбаи, боши.

Озарбайжон, тожик, грузин,
туркман,
Рус, ўзбек, украин, белорус, қозоқ,
Қорақалпоқ, қирғиз, армани бари
Москва туфайли тотув ва иноқ.

Москва, Партия, Ленин яратган
Дўстлик мазмун бўлди ҳаётимизга.
Барча ғалабанинг боиси дўстлик,
Ғоят муқаддасдир бу дўстлик бизга.

Москва бузилмас дўстлигимизнинг
Машъали, гарови, асоси бўлди.
Москва туфайли кўзимизга нур,
Қалбимизга ғурур ва шодлик
тўлди.

Москва пойтахт пойтахтларга,
Москва етказди бизни бахтларга!

ҚУДРАТЛИ КУЧ

Ер куррасининг олтидан бир қисмида зўр салобат билан мағрур юксалиб турган азиз ва муқаддас она-юртимизнинг лола ранг харитасига тикилиб, қалбинг қувончларга лиммо-лим тўлади. Ватан! ... У гуллаб-яшнаётган навқирон бир боғ. Халқларимиздаги қувонч, дилларимиздаги ғурур, юзимиздаги табассум ана шундан.

Она-юртинг озод бўлса, ранги-рўйинг сомон бўлмас, дейди халқимиз. Биз башарият қуёши Ленин генийсининг мунаввар нури билан асрий азоб-уқубатдан қутулиб, абадий озод, азалий бахтиёр бўлдик.

Қўлни қўлга бериб нурли манзил — коммунизмга бораётган ўн беш қардош, ўн беш жондош биродарларнинг гулгун чеҳрасига тикилиб, ҳатто қуёш ҳам, мен ёлғизман, дегандек афсус қилади. Ҳа, биз ана шундай бахтиёр, шодон, иноқ оға-инилармиз. Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар,— дейди доно халқимиз. Биз бирлашиб афсоналарни ҳақиқатга айлантиряпмиз, асов дарёларни жиловлаб, саҳроларга сув чиқаряпмиз. Шу дўстлик туфайли ердан қуёшгача юксалдик, шу дўстлик туфайли омоч-бўйинтуруқдан дунёда энг аъло ва мукаммал машина «ХВС-1,2», «Пахтакор»гача ўсдик. Дунёда биринчи бўлиб космик фазога парвоз этиб, коинот сирларини ўргана бошладик. Қудратли Вахшда қад кўтараётган Нурек ГЭСи, мамлакатнинг саноат районларига дарё-дарё нур оқизаётган Ангара тўғони, туркман саҳроларини кесиб ўтиб, Ашхободга, Таджен воҳасига об-ҳаёт елкалаб бораётган Қорақум канали, мамлакатга 1 миллиард пуд дон етказиб бераётган Қозоғистон қўриғи, Мирзачўлда яшнаётган оромбахш боғлар, Қарши чўлида қурилаётган улкан Таллимаржон сув омбори — ҳаммаси ана шу дўстлигимиз мевасидир. Ўзбек халқи Газли хуршидини қалбимизнинг қўри дея катта қувурлардан Уралга узатди. Ҳозир Россиянинг улкан корхоналарида ўзбек зангори ёқилғиси билан пўлат эритилмоқда. Бу сахийлик, бу тантиликни, бундай саховатни жаҳонда ҳали бирор халқ, бирор мамлакат кўрганми! Фақат Совет мамлакатида, бахтлар диёрида ана шундай бўлиши мумкин.

Биз катта оиламиз. Улкан дастурхонимизда ноз-неъматлар тўкин. Ҳар ким топганини шу дастурхонга қўяди. Ҳар ким ўз ҳунари билан ана шу катта хонадонни безайди. Бу дастурхонда украин ва қозоқ нони билан ёнма-ён молдаван узуми, туркман қовун-тарвузи, ўзбекнинг ширин-шарбат мевалари, грузин кўк чойи ва бошқа қон-қардош халқларнинг қадоқ қўллари билан етиштирилган ноз-неъматлар туради.

Ўн беш қардош, қондош, тенг ҳуқуқли республикани ўзига бирлаштирган — СССР халқлари ўртасидаги бу дўстлик даҳшатли уруш йилларида синовдан ўтди, меҳнат жараёнида тобланиб, биллурдек пок, пўлатдек мустаҳкам бўлди. Бу дўстликни Ленин партияси вужудга келтирди, ардоқлади, қудратли кучга айлантирди. Ана шу улуғ дўстлик, биродарлик барча совет миллий республикаларининг баб-баравар равнақ топишининг гарови бўлди. Ана шу дўстлик байроғини баланд кўтариб, коммунизмга борамиз.

Яшасин дўстлик, олқиш сенга, биродарлигимиз!

И. АНТОНОВ,
Ленинграддаги «Электросила» заводининг йиғувчи-слесари.

О. СОДИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, республика Олий Советининг депутати.

И. КОВАЛЬ,
Ленин мукофоти лауреати, Харьков моторсозлик заводининг бош конструктори.

В. НЕХАИЧИК,
Минск тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси, Белоруссия ССР Олий Советининг депутати.

А. НУРМАНБЕТОВ,
Қозоғистон ССР Толдиқўрғон бошқармасидаги «Партия XXII съезди» колхозининг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Ю. ИЗАК,
Латвия ССРдаги А. С. Попов номли радио заводининг бош инженери.

УСТА ЁҚУБ

Қишлоғимизда дув-дув гап:

— Уста Ёқуб трактор деталларини ҳам қўлда ясаяпти.

— Бизда бунақа исмли уста йўқ эди-ку,— хаёлимдан ўтказдим ва колхоз устахонасига йўл олдим. Уста Ёқубни кўрмоқчи эдим,— дедим болғаларнинг шовқини остида.

— Уртоқ раис, уста Ёқуб деганлари мен бўламан,— деди эллик ёшлар чамасидаги бир киши.

Ҳайрон бўлиб сўрадим:

— Сизнинг отингиз Яков эмасми?

— Шундай! Лекин ҳамкасбларим ўзбекчалаб уста Ёқуб дейишади. Сиз ҳам бугундан бошлаб Ёқуб темирчи деяверинг...

Устахонада кулги кўтарилди. Шу-шу бўлди-ю, бу ажойиб рус кишисини ҳам Яков, ҳам уста Ёқуб деймиз.

Ҳозир колхозимизда 14 минг киши истиқомат қилади. Улар 15 миллат вакилларидир. Ҳаммамиз бир оиладек дўст, иноқ, қондош ва жондош бўлиб яшаймиз. Ҳаммамиз бир-биримизнинг тилимизни, дилимизни яхши биламиз. Тўй маросимларимизни бирга ўтказамиз. Қозоқ қизи ўзбек йигитига, рус қизи қозоққа, бошқа миллат қизлари рус ва украин йигитларига турмушга чиқиб бахтли яшамоқдалар.

Колхозимиз ўз инженери, врачи, ўқитувчиси, механизатори, агрономига эга. Аспирантураларда ўқиётган йигит-қизларимиз ҳам кўп.

Турли миллат вакилларидан ташкил топган ана шу катта оиламиз аъзолари давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш соҳасида йил сайин янгидан-янги ғалабаларни қўлга киритаётирлар.

Колхозимизда 1410 гектар пахта, 1400 гектар каноп, 1600 гектар ғалла майдони бор. Боғларимиз, яйловларимиз ҳам кенгайиб бормоқда. Ҳар гектар ердан 48 центнер пахта, 200 центнер каноп, 63 центнердан маккажўхори дони, 1900 центнергача силос олиняпти. Утган йили ҳар бир меҳнат кунига 4 сўм 10 тийиндан пул тақсимланди.

Бу йил пилла, дон, чорвачилик маҳсулотлари топшириш юзасидан социалистик мажбуриятларимизни бажариб қўйдик. Энди навбат — пахтага!

Колхозчиларимиз олдида турган вазифалар жуда муҳим ва масъулиятлидир. Бир ёқадан бош чиқариб ишлаётган турли миллат вакиллари ҳамкорлик, дўстлик шарофати туфайли бу вазифаларни шараф билан бажарадилар.

МАН ГИМ ХВАН,
Юқори Чирчиқ бошқармасидаги «Политотдел» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ҚАЛБИМИЗНИНГ ҚЎРИ СИЗНИКИ

Дўст бўлиб яшаган — муродига етган, деган нақл бор бизда. Бу ҳар бир қадамимизда сезилиб турибди. Совет халқлари рус халқи бошчилигида катта, бузилмас, ҳамфикр оилага бирлашиб, партиямиз раҳнамолигидан баҳраманд бўляпти ва энг улуғ жамият — коммунизм қурмоқда.

Биз, ўзбеклар ана шу табаррук оиланинг тенг ҳуқуқли аъзолари бўлганлигимиз учун ҳам бахтиёрмиз.

Биз томонларга ҳам келинглар, уйимизнинг тўри, қалбимизнинг қўри сизларники!

Рустам СИДДИҚОВ,
Қашқадарё областидаги «Большевик» совхозининг бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Сулаймон РУСТАМ
(Озарбайжон шоири).

ЎЗБЕК ОҒАГА

Ўзбек қардош! Сени ҳар
кўрганимда —
Нозик торда гўё диллар жаранглар.
Қўшиғимга қўшганингда сен овоз,
Оқар сойлар, жўшқин селлар
жаранглар.

Кўп сезаман менга туғма
тилингни,
Қаттиқ-қаттиқ сиқаман ўнг
қўлингни,
Кезганимда сенинг озод элингни,
«Ҳай қардош!» деб ширин тиллар
жаранглар.

Ўзбек қардош! Бор кўнглимда
ҳурматинг,
Туғанмасдир бойликларинг,
сарватинг,
Ер юзига ёйилганда шуҳратинг
Бир оғиздан ҳамма тиллар
жаранглар.

М. ШАЯХЗОДА таржимаси.

ГЎЗАЛЛИК БОИСИ

Кўчаларга, хиёбонларга чиқиб қолсам, париларда сайр этсам, кинотеатрларга боргудек бўлсам бежирим кийинган турли миллат вакилларини кўриб, бениҳоя қувонаман. «Друг», «дўстим», «ошна», «оға» деб гапиришадиган бу кишиларнинг эгнидаги кийимлари биз етиштирган пилладан тўқилганлиги кишига завқ-шавқ бағишламай қўймайди.

Ҳа, биз совет кишилари қардошлик оиласида ўсиб-улғайган эканмиз, турли миллат кишиларининг қўли билан яратилаётган моддий бойликларни баҳам кўрамиз, халқ учун, коммунизм қурувчиси учун яшаб, ижод қиламиз. Гўзаллигимиз боиси ҳам шунда!

Тошкентда ўтказиладиган СССР халқлари дўстлиги ҳафталиги кунларида бир-биримизга меҳрибон, дўст, қадрдон эканлигимизни улуғ куч билан яна намойиш қиламиз.

Қани бизникига, азиз дугоналар! Гўзал Фарғона қизларининг қўли кўксида...

Ҳалима ХОЛМАТОВА,
Охунбобоев бошқармасидаги Фрунзе номли колхоз пиллачиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Тошкентдаги темирчи Шоаҳмад ака ва Баҳри опа Шомаҳмудовлар оиласини мамлакатимизнинг жуда кўп жойларида ҳам билишади. Улар машаққатли уруш йилларида етим қолган 14 болани тарбиялаб ажойиб ватанпарварлик кўрсатган кишилардир. Суратда: Шомаҳмудовлар оиласининг бир қисми дастурхон устида.

И. Глауберзон фотоси.

ҚАРДОШЛИК ОИЛАСИДА

Бугун Тошкентда СССР халқларининг Дўстлик ҳафталиги бошланади. Пойтахтимизга Москва, Ленинград ва иттифоқчи республикаларнинг пойтахтларидан қадрдон дўстларимиз, меҳмонларимиз — ишлаб чиқариш новаторлари, олимлар, партия ва совет ходимлари, ёзувчи ва шоирлар, санъат арбоблари келишди. Ватанимиз пойтахти Москвадан 1-уй қуриш комбинатининг монтажчилар бригадаси бошлиғи Н. В. Белов, СССР Фанлар Академиясининг корреспондент аъзоси А. С. Хохлов, 290-мактаб директори П. Ф. Егорова, Лихачев номидаги автомобиль заводининг бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони К. Д. Емельянова-Шчукина, Москва шаҳар Свердлов район партия комитетининг биринчи секретари Е. А. Иванов ўртоқлар пойтахтимизга ташриф буюрдилар. Делегацияга Москва шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари Б. А. Шчелков бошчилик қилади.

Дўстлик ҳафталиги В. И. Ленин номидаги майдонда митинг билан очилади. Шаҳримиз меҳнаткашлари ва қардош республикалардан келган меҳмонлар ҳамма миллат меҳнаткашларининг гениал доҳийси ва дўсти В. И. Ленин ҳайкалига гулчамбарлар қўядилар. Ленин номи — пролетариат интернационализми, социализм ва коммунизм учун курашаётган барча миллатларнинг бузилмас ҳамкорлиги, ҳаётимизнинг ҳамма жабҳаларида тараққиётга эришиш рамзидир. Бу ном рус ва ўзбекка, украин ва грузинга, латиш ва арманга — ҳар бир совет кишисига қадрлидир.

Ленин майдонида барча республикаларнинг вакиллари биргаликда Дўстлик ҳафталиги байроғини баланд кўтарадилар. Бу — улуғ Ватанимиздаги ҳамма халқлар ҳамкор, қон-қардош эканликларини кўрсатувчи бир тантанага айланади.

Дўстлик байроғи кўтарилиши билан байрам тантаналари ҳам бошланади. Шундан сўнг Тошкент меҳнаткашларининг вакиллари, Москва, Ленинград, Киев, Минск, Олмаота, Тбилиси, Боку, Вильнюс, Кишинёв, Рига, Фрунзе, Душанба, Ереван, Ашхобод, Таллиндан келган меҳмонлар Свердлов номидаги концерт залида Дўстлик кечасига тўпланадилар. Ўзбекистон санъат усталари, ҳаваскорлик тўгараклари ва бошқа республикалардан келган санъаткорлар ижросида катта дўстлик концерти бўлади.

Дўстлик ҳафталиги чинакам умумхалқ байрамига айланиб кетади. Ленин номли, Куйбишев номли, Комсомол майдонларида, Чилонзор массивидаги «Чайка» кинотеатри ёнида, Тўқимачилар маданият саройида, шаҳарнинг кўча ва хиёбонларида меҳнаткашларнинг оммавий сайиллари бўлади. Саноат корхоналари, қурилиш, муассасалар ва ўқув юртларида Коммунистик партия, Ватан, совет халқларининг ленинча дўстлигига бағишланган учрашувлар, кечалар бўлади. Минглаб тошкентликлар Ҳафталикнинг очилишини маданият саройларида, кинотеатр ва клубларда нишонлайдилар, қардош республикаларнинг фильмлари намойиш қилинади.

Ҳафталикнинг биринчи куниёқ СССР халқларининг қардошларча дўстлиги — Совет давлатининг жуда катта муваффақияти эканлигини кўрсатувчи намойишига айланади. Халқларимиз ўртасидаги дўстлик социализм учун курашда, гражданлар уруши йилларида ва фашизмга қарши курашда янада тобланди, мустаҳкамланди. Бу дўстлик ҳозирги кунда янада мустаҳкамланиб, Совет мамлакатининг коммунизм учун олиб бораётган курашида қудратли кучга айланди.

Совет кишилари олдида ҳозир коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, янги кишини тарбиялаш, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш вазифаси турибди. Бу вазифаларни бажариш учун Ватанимиздаги ҳамма миллатлар қўлни-қўлга бериб биргаликда ҳаракат қилмоқдалар. Катта оғамиз улуғ рус халқи ва мамлакатимиздаги бошқа қардош халқлар билан ҳамкорликда Ўзбекистон меҳнаткашлари тарихан жуда қисқа муддатда катта ғалабаларни қўлга киритдилар. Ўлкамиз қолоқликдан чиқиб, гуллаб-яшнаган республикага айланди. Совет Ўзбекистони ҳозир ўзининг қудратли индустриясига эга. 8 мингга яқин корхоналаримиз бор. Бу корхоналар аъло даражали асбоб-ускуналар, техника билан жиҳозланган. Ре-

Қ. МУРТАЗОЕВ,
Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари

спубликада саноатнинг юз тармоғи, шу жумладан машинасозлик, рангли ва қора металлургия, газ ва нефть индустрияси, улкан энергетика тармоқлари ривожланмоқда. Ҳозир Ўзбекистон ўз маҳсулотларини жаҳондаги 58 та мамлакатга юбормоқда.

Республика қишлоқ хўжалигида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Октябрь революциясигача ҳам ўзбек деҳқонлари пахта етиштириб келганлар. Лекин фақат Октябрь социалистик революциясидан кейингина деҳқонларимиз қудратли техника билан қуролланиб, қишлоқ хўжалигини социалистик асосда қайта қурдилар. Ўз қобилиятларини намойиш қилишга муяссар бўлдилар. Эндиликда Ўзбекистон пахта ҳосилдорлиги жиҳатидан дунёда биринчи ўринни эгаллайди. Ўтган йили она-Ватанимиз ўзбек пахтакорларидан 3 миллион 700 минг тонна «оқ олтин» олди. Республика пахтакорлари бу йил ҳам мўл ҳосил етиштириш учун астойдил меҳнат қилдилар.

Ўзбекистон мамлакатнинг асосий пахта базасидир. Бизнинг далаларимизда етиштирилган «оқ олтин» Москва ва Иваново, Украина ва Эстония фабрикалари, Совет Иттифоқидаги бошқа шаҳар корхоналари, қардош социалистик мамлакатларга юборилаётганлиги билан ҳақли равишда фахрланамиз. Пахта — республикамиз меҳнаткашларининг коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга қўшаётган ҳиссасидир, халқларимиз ўртасидаги дўстликнинг рамзидир.

Республикада фан ва маданият ҳам мисли кўрилмаган даражада юксалди. Бу соҳаларда биз Шарқдаги, ҳатто Европадаги кўпчилик мамлакатлардан ўзиб кетдик.

Халқларимиз ўртасидаги дўстлик қандай самаралар бераётганлигини Ўзбекистон пойтахти — Тошкент мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Тошкентда ҳозир 400 та корхона бўлиб, республикада ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотларининг учдан бир қисми шу корхоналарда тайёрланмоқда.

Капитал ва уй-жой қурилишига катта эътибор берилмоқда. Шаҳримизнинг жамоли кундан-кун гўзаллашиб бораётир. Эгри-бугри, тор кўчалар ўрнида кенг йўллар, хиёбонларни, пастқам, нурсиз кулбалар ўрнида ҳовир кўпқаватли ёруғ биноларни кўрасиз. Фақат етти йилликнинг ўтган йиллари ичида Тошкентда бир миллион квадрат метр уй-жой биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейи кунигача пойтахт меҳнаткашлари яна бир ажойиб совға оладилар. Панорамали кинотеатр биноси қуриб битказилади, савдо маркази ва ўнлаб уй-жой бинолари фойдаланишга топширилади.

Тошкент ҳозир мамлакатнинг энг йирик илмий ва маданий марказларидан бирига айланиб қолди. Шаҳарда 70 илмий муассаса, 40 олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, 250 мактаб, республика Фанлар Академияси, мингдан ортиқ кутубхона, театрлар, клублар, маданият саройлари ва бошқа маданий-оқартув муассасалари ишлаб турибди.

Бу ерда ҳамма миллат вакиллари иноқ яшамоқдалар. Пойтахтимиз жамоли рус ва ўзбек, украин ва татар, тожик ва қозоқ, арман ва туркман ва бошқа миллат вакилларининг фидокорона меҳнати билан янада гўзаллашмоқда. Шаҳар меҳнаткашларининг Совет Иттифоқидаги бошқа шаҳарларнинг аҳолиси билан алоқаси ҳам мустаҳкамланиб бораётир. Республикамиз саноат корхоналарининг гиганти — Тошкент тўқимачилик комбинатини қуришда маҳаллий ишчилар, инженер-техник ходимлар билан бир қаторда Москва, Ленинград, Иваново ва бошқа шаҳарлардан келган мутахассислар ҳам қатнашган эдилар. Республика машинасозлик саноатининг тўнғичи — «Ташсельмаш» заводи қурилишига бутун мамлакат иштирок этди. Тошкент ядро-физикаси институтини ҳам бутун мамлакат қурди. Буларнинг ҳаммаси СССР халқлари дўстлигининг мевасидир.

Шаҳарларимиз, республикаларимиз ўртасидаги ҳамкорлик тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Ўрта Осиё иқтисодий районининг тузилганлиги бунга далилдир. Тошкент завод ва фабрикаларининг коллективлари эса Белоруссия ССР ва Иваново областидаги саноат корхоналарининг коллективлари билан мусобақалашиб ишламоқдалар.

Бугун очилаётган Дўстлик ҳафталиги ана шу алоқаларимизни янада мустаҳкамлашга имкон беради. Тошкент меҳнаткашлари бу байрамга катта тайёргарлик кўрдилар. Шаҳар корхоналарида байрам совғалари тайёрланди. Маданият ва истироҳат боғлари, Маданият саройлари, кинотеатр ва кутубхоналарда ҳам бу ҳафталикка катта ҳозирлик кўрилди.

СССР халқларининг Ўзбекистон пойтахтида ўтказиладиган Дўстлик ҳафталиги қардош, қондош халқларимизнинг коммунизм қурилиши йўлида эришаётган оламшумул ғалабаларини, жонажон Коммунистик партиямизнинг ленинча миллий сиёсати бепоён мамлакатимизнинг ҳамма ерида тантана қилаётганини яна бир карра намойиш қилади.

5 СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
29 АВГУСТ, 1964 ЙИЛ
№ 201 (12.855).

ЎРТОҚ Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ ДОКЛАДИ

(Боши тўртинчи бетда).

Республика қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида эндиликда совхозларнинг салмоғи катта. Уларнинг кўпи юксак рентабелли хўжаликлардир. Лекин кам ҳосил олаётган, оз маҳсулот бераётган, зарар келтираётган совхозлар ҳам оз эмас. Пахта, маккажўхори ва бошқа экинлар етиштиришнинг ҳозирги замон механизациялаштирилган технологиясига ўтиш, чорвачиликни комплекс механизациялаш совхоз ишлаб чиқаришининг рентабеллигини оширишнинг ҳал қилувчи шартидир.

Республика колхоз ва совхозлари меҳнатга ҳақ тўлашнинг аккорд-мукофот системасини кенг қўллана бошладилар. Бу йил биринчи марта механизаторлар ва колхозчилар меҳнатига етиштирилган маҳсулот миқдори ва сифатига қараб ҳақ тўланади. Кимки кўп маҳсулот етказиб берса, у кўпроқ ҳақ олади. Бу эса меҳнаткашларнинг ўз меҳнатлари натижасидан моддий манфаатдорлигини анча оширади. Республика колхозлари ўз аъзоларига аванс таркибида ўз вақтида муттасил пул бериб турадиган бўлиб қолдилар. Хўжаликларда иқтисодий ишлар ҳам сезиларли даражада яхшиланди. Бу ишнинг яхши бошланганлигидир.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев 1961 йилда республикамизга келган вақтида муҳим вазифани — барча пахтакор хўжаликларнинг олдига гектаридан камида 25 центнердан ҳосил олишига эришиш вазифасини қўйган эди. Ўтган йили Хоразм областида 6 хўжаликдан ташқари барча колхозлар ана шу маррани эгалладилар. Андижон, Сурхондарё областларининг кўпчилик хўжаликлари, бошқа областларнинг кўпгина колхоз ва совхозлари 25 центнерли маррага етдилар ва ўзиб кетдилар. Бу маррага яқин йиллар ичида барча колхоз ва совхозлар етиб олишлари мумкин. Бу ишда уларга область партия комитетлари, область ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ва бошқарма партия комитетлари, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалик органлари конкрет ёрдам кўрсатишлари керак.

Пахта ҳосилдорлигини оширишда беданинг аҳамияти катта. Беда ерни семиртирадиган экин, шу билан бирга моллар учун яхши озуқа. Ўртоқ Н. С. Хрушчев бизга пичан уни ишлаб чиқаришни кенг миқёсда ташкил этишни маслаҳат берди. Беда майдонларини кенгайтириш, беда ҳосилдорлигини кескин ошириш, сўзда эмас, амалда пахта-маккажўхори-беда алмашлаб экишни жорий этиш керак. Бундай қилишдан пахтачилик ҳам, чорвачилик ҳам манфаатдор. Ҳозир кузги беда экишнинг энг қулай пайти. Бу муддатни қўлдан бермаслик лозим.

КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИ ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

Қишлоқ хўжалигини малакали кадрлар билан таъминлашга республика партия ташкилоти муттасил катта эътибор бериб келмоқда. Ҳозир қишлоқ хўжалигида олий ва ўрта маълумотли 20 мингдан ортиқ мутахассис ишламоқдаки, улардан 15 мингга яқини колхоз ва совхозлардадир. Колхоз раислари ва совхоз директорларининг кўпчилиги олий ва ўрта махсус маълумотга эга. Совхозлар бўлимларининг бошқарувчилари, фермаларнинг мудирлари, бригадирлар состави сифат жиҳатидан анча яхшиланди.

Ўтган йилнинг охирида илғор хўжаликлар базасида ташкил этилган колхоз ва совхозлар раҳбар кадрлари тайёрлаш бир йиллик мактабларини 266 киши битириб чиқди. Уларнинг кўпчилиги қолоқ колхоз ва совхозларга ишлашга юборилди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг маслаҳатига мувофиқ, бу йил қишлоқ хўжалик олий ўқув юртлари юқори курс студентларидан 105 киши танлаб олинди. Улар ҳозир колхозларнинг раислари, совхозларнинг директорлари, бўлимларнинг бошқарувчилари ёнида ишлаб практикадан ўтмоқдалар. Колхоз ва совхозлар учун малакали кадрлар резервини вужудга келтириш учун яхши иш бошлаб берилди.

Оммавий касб кадрларини ўқитишни уюштириш юзасидан катта иш қилинмоқда. Бу йил таълим беришнинг турли формаларига 224 минг колхозчи ва совхоз ишчисини жалб қилиш кўзда тутилган, шулардан 191 минг киши таълим курсларини битириб чиқди.

Сўнгги йилларда колхоз ва совхозларни механизатор кадрлар билан таъминлаш учун кўп ишлар қилинди, механизаторлар составининг сифати яхшиланди. Бунда энг илғор комплекс механизациялашган бригадалар базасида ташкил этилган илғор тажриба мактаблари катта роль ўйнамоқда. 1965 йил бошларидан бундай мактаблар тармоғини янада кенгайтириш, уларнинг ишини қайта қуриш лозим.

Республикада кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ишини тубдан яхшилаш тадбирлари ишлаб чиқилди. Яқин беш йил ичида 25 мингдан ортиқ қишлоқ хўжалик мутахассисларини тайёрлаш кўзда тутилмоқда. Қишлоқ хўжалик институтлари ва техникумлари мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш учун яхши ўқув ишлаб чиқариш базаларига эгадирлар, уларни техника, асбоб-ускуналар ва жиҳозлар билан таъминлаш масаласи ҳал қилинмоқда. Олий ва ўрта ўқув юртлари қишлоқ жойларига кўчириб чиқарилади.

Иттифоқда биринчи Андижон пахтачилик институти ташкил этилди ва иш бошлади. Республикада бешта совхоз — техникум барпо қилинмоқда.

Республика колхоз ва совхозларини малакали оммавий касб кадрлари билан таъминлаш учун 1965—1970 йиллар давомида қишлоқ профессионал техника билим юртларида 80 мингга яқин кишини тайёрлаш кўзда тутилмоқда. Мавжуд билим юртлари кенгайтирилади ва янгидан ўн битта қишлоқ профессионал техника билим юрти очилади.

Бундан ташқари совхозлар ва «Узсельхозтехника» район бирлашмаларидаги доимий ҳаракатдаги курсларда 74 минг механизатор тайёрлаш кўзда тутилади.

Республика партия ташкилотининг КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорларини бажариш юзасидан амалга оширган ишлари — дастлабки қадамлардир. Қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини, чорвачилик маҳсулдорлигини муттасил ошириш учун, Ватанга тобора кўпроқ пахта, дон, гўшт, сут, қоракўл, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етказиб бериш учун биз қишлоқ хўжалигини интенсивлаш соҳасида ҳали кўп иш қилишимиз лозим.

ПАХТА ТЕРИШ ВА ТАЙЁРЛАШНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗАЙЛИК

Колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари қарорларини амалга ошира бориб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашиб, ҳосил тўплаш ва уни йиғиб-териб олишга тайёргарлик кўриш соҳасида ғайрат билан ишламоқдалар.

КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчев пахтачиликни янада ривожлантириш тўғрисида доимий ғамхўрлик кўрсатмоқдалар. Пахтакор районларга доимий равишда катта ташкилий ва моддий техника ёрдами кўрсатилмоқда.

Бу йил республика пахтакорлари учун жуда мураккаб келди. Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, ишлаб чиқариш бошқармаларининг бутун ташкилотчилик ишлари юз берган қийинчиликларни енгишга қаратилди.

Ишлаб чиқариш бошқармалари мутахассисларининг маълумотларига кўра, умуман республика бўйича ғўза туплари ўтган йилдагига нисбатан қалинроқдир. Кўпгина колхоз ва совхозларда, ишлаб чиқариш бошқармаларида мўл ҳосил тўпланди.

Булар далаларда социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада ҳосил етилаётганидан далолат бериб турибди.

Шу билан бирга шуни унутмаслик кераккки, ҳосил тўплаш ҳали тугаган эмас. Кўсакларнинг етилишини тезлаштиришга алоҳида эътибор бермоқ даркор. Коллектор ва зовурларни тозалашни тез туғаллаш жуда муҳимдир. Ғўзани ортиқча суғориш, айниқса ер ости сувлари юза жойлашган участкаларда ортиқча суғориш катта зарар етказиши мумкин. Шунинг учун ҳам ғўзани табақалаштириб суғориш, чанқаган ғўзаларгагина сув бериш керак.

Пахтачиликда ҳосилни йиғиб-териб олиш қабул қилинган мажбуриятларни бажариш учун курашда энг масъулиятли босқичдир. Бутун ҳосилни сўнгги кўрагигача сира нобуд қилмай ўз вақтида териб олиш ва давлатга топшириш учун барча техникадан, меҳнат ва моддий ресурслардан оқилона фойдаланмоқ керак.

Ҳозир, терим арафасида колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари, тайёрлаш тармоқларининг ходимлари ўзларининг бутун кучларини сарфлаб техникани, транспортни, тарози хўжалигини, хирмонларни, бостирмаларни, асфальт ётқизилган майдончаларни, йўл ва кўприкларни, сушилкаларни тахт қилиб қўйишлари лозим. Пахта теримида ишлаган ҳар бир кишининг бутун кучини сарфлаб юксак унум билан меҳнат қилиши учун барча чораларни кўриш керак.

Ҳосилни йиғиштириб олишни механизациялаш пахтачиликда техника тараққиётининг асосий звеноси бўлиб қолмоқда. Бу йил пахта териш ва тайёрлашни муваффақиятли ўтказишда машина теримини тўғри ташкил этиш жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Биз 1963 йилда қўлга киритилган муваффақиятларни мустаҳкамлабгина қолмай, ўтган йилдагидан 1.5 баравар кўп кўрсаткичларга эришмоғимиз керак.

Республика колхоз ва совхозлари бу йил машина билан 750 минг тонна пахта ёки ҳосилнинг тўртдан бир қисмига яқинини териш мажбуриятини олдилар. Кўплаб колхозлар, совхозлар, бригадалар бу йил деярли ҳамма майдондаги пахтани машиналар билан териб оладилар.

Шунга қарамай, машина теримига далаларни ажратиш ва тайёрлаш ҳали ҳам тугалланмаган. Пахта териш техникасини ремонт қилиш ва механик-ҳайдовчиларни ўқитиш соҳасидаги қолоқлик жиддий ташвиш туғдирмоқда. Ҳозиргача пахта териш машиналарининг атиги 68 проценти, кўрак чувиш машиналарининг 45 проценти тахт қилинди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг жойлардаги органлари, партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари камчиликларни яқин кунлар ичида тугатиш ва ҳосилни машина билан териб олишга тайёргарликни тугаллаш учун ҳозир қўшимча чора-тадбирларни кўришлари керак.

Машина теримида муваффақият қозониш хусусан бу йилги шароитда дефолиациянинг ўз вақтида ва сифатли ўтказилишига боғлиқ.

Ҳозир ҳар бир хўжаликда пахтаси етилган далалар бор, бундай ерларни танлаб туриб дефолиацияни бошлаш мумкин.

Дефолиацияни ҳамма жойда 20 сентябрдан кечикмасдан тамомлаш зарур. Дефолиация ўтказишнинг чўзиб юборилиши дориворларнинг таъсирини кескин даражада пасайтириши мумкин.

Иттифоқ ҳукумати бизга катта ёрдам кўрсатди. Республика бултургига нисбатан қарийб икки баравар кўп самолётга, етарли миқдорда ҳар хил дефолиантларга эга. Бу дефолиацияни қисқа муддатларда — 12-15 кун ичида жуда сифатли ўтказиш имконини беради. Дефолиация биринчи навбатда ўтказиладиган майдонларни белгилаб чиқиш, дефолиантларни иш жойларига келтириш, аэродромларни тайёрлашни тугаллаш, учувчилар составига уларнинг унумли ишлаши учун зарур бўлган барча шароитларни яратиб бериш керак. Самолётлар ишлай олмайдиган далаларни дефолиация қилиш учун ерда юриб дори сочадиган аппаратларни тахт қилиб қўйиш керак.

Бу йилги шароитда пахта терадиган машиналарнинг икки сменада ишлаши ғоят катта аҳамиятга эгадир. Ҳар бир машинада икки сменада ишлайдиган ҳайдовчилар бўлиши учун қўшимча тадбирларни кўриш, электр чироқларни тартибга солиш лозим.

Кўпгина институтлар, техникумлар, механизация мактаблари, автобазалар, корхоналар ва ташкилотлар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда минглаб механик-ҳайдовчилар тайёрлаб яхши ташаббус кўрсатдилар. Хўжаликлар бундай ҳайдовчиларни илиқ кутиб олишлари, уларга қулай шароит яратиб беришлари зарур. «Узсельхозтехника» бўлимлари пахта териш машиналарига узлуксиз техника хизмати кўрсатилишини таъминлашлари, агрегатларнинг бузилиб, бекор туриб қолишига йўл қўймасликлари керак.

Яқинда Тошкентда ёш механизаторларнинг Бутуниттифоқ кенгаши ўз ишини тамомлади. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг кенгаш қатнашчиларига юборган табриги, механизаторлар, барча пахтакорлар қалбидан қизғин жой олди, уларнинг ғайратини оширди. Область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетлари, комсомол, касаба союз ташкилотлари мусобақани татин ҳам кенг авж олдиришлари, ҳар бир область, ҳар бир ишлаб чиқариш бошқармаси, ҳар бир колхоз, совхоз ва бригада республиканинг 40 йиллигини машина терими юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятларни бажариш билан кутиб олиши учун ташкилотчилик ишларининг савиясини анча оширишлари керак.

Бор бўлган барча меҳнат ресурсларидан тўғри фойдаланиш пахта йиғим-теримини — ҳосилни сира нобуд қилмасдан ўз вақтида ўтказишнинг ҳал қилувчи шартидир. Теримчиларга зарур бўлган маиший шароит яратиб берилсин, умумий овқатланиш тартибга солинсин, медицина, савдо хизмати кўрсатиш яхши ташкил этилсин.

Республика колхоз ва совхозларида мавсумда 5-7-10 тоннадан ва ундан зиёд пахта терадиган ажойиб теримчилар беҳисобдир. Уларнинг тажрибасини ҳаммага ўргатиш керак. Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари кўпмингкилограммчилар ҳаракатини авж олдириб юборишлари зарур.

Бу йилги шароитда сушилка хўжалигини тайёрлаб қўйишнинг айниқса муҳим аҳамияти бор. Лекин колхоз ва совхозларда сушилкаларни ремонт қилиш жуда ёмон боряпти.

Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши бошқармалари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси, «Узглавколхозстрой» аҳволни тузатиш, сушилка хўжалигининг ўз вақтида тахт бўлишини таъминлаш чораларини кўришлари керак.

Пахта тайёрлаш системасининг барча звеноларида ишларни аниқ уюштирилиши пахта тайёрлашни муваффақиятли ўтказишда катта аҳамиятга эга. Йиғим-терим бошланяпти. Кўпгина пахта тайёрлаш пунктлари бўлса янги ҳосилни қабул қилиб олишга тайёр эмас. Сирдарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистонда пахта тайёрлаш пунктларини ишга ҳозирлашда айниқса ташвишли аҳвол вужудга келди. Бунга Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши машинасозлик заводларининг раҳбарлари ҳам айбдордирлар. Чунки улар пахта тозалаш заводлари ва тайёрлаш пунктлари учун зарур бўладиган ускуналарни, запас қисмларни тайёрлаш ва етказиб беришни барбод бермоқдалар.

Биз пахта йиғим-теримига тайёргарлик ишларини тезда тугатишга эътибор бериш билан бирга бу ишни колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг барча тармоқларида қишлоқ хўжалик йилини муваффақиятли якунланишини таъминлаш билан моҳирона қўшиб амалга оширишимиз керак. Бу ишни кузги тадбирларни амалга ошириш билан моҳирона қўшиб олиб бориш керак.

Ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларининг ташкилотчилик иши ҳозир бошоқли экинларни ва маккажўхорини йиғиштириб олишни тамомлаш, шоли ўрим-йиғимини ва шоли тайёрлашни намунали ўтказиш ва давлатга 5 миллион пуд дон сотиш юзасидан олинган қўшимча мажбуриятни тезроқ бажаришга, келгуси йилда ғалладан мўл ҳосил етиштириш учун шу йил кузданоқ мустаҳкам замин яратишга қаратилиши керак.

Техникани тахт қилиб қўйишни, уруғлик ғамлашни, уруғликни тозалаш ва тайёрлашни тезда тамомлаш, сира кечикмасдан, кузги ер ҳайдашни авж олдириб юбориш, кузги экин экишни ўз вақтида, яхши агротехника муддатларида сифатли ўтказиш керак.

Далаларда, полизларда, боғларда мўл ҳосил етиштирилди. Етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини ўз вақтида йиғиштириб олиш, ҳосилнинг озгина бўлса ҳам нобуд бўлишига ва бузилишига йўл қўймаслик, давлатга сабзавот, қовун-тарвуз, картошка, мева ва узум топшириш ва сотиш планларининг бажарилишини таъминлаш, ана шу маҳсулотлардан қишга етарли миқдорда сақлаб қўйиш керак.

Партия ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислари, чорвачиликнинг барча ходимлари давлатга гўшт, жун, сут сотиш планларини муддатидан илгари бажариш билан бир маҳалда молларни кўпайтириш планини бажариш, молларнинг қишдан тўқ ва иссиқ чиқишига тайёргарлик соҳасида катта иш қилишлари керак.

Ўтнинг қалинлиги, ғалла экинларидан мўл ҳосил олинганлиги етарли техниканинг борлиги ем-хашак тайёрлашни бошданоқ анча юксак суръатлар билан олиб бориш ва кўпгина хўжаликларда бир ярим, икки йилга етадиган дағал хашак ғамлаб қўйиш имконини берди. Аммо Қорақалпоғистонда, Хоразм, Самарқанд, Андижон ва Фарғона областларида ем-хашак тайёрлаш ёмон уюштирилди. Энди бу ишни ўнглаш керак.

Халқ хўжалигига партия раҳбарлигининг қайта қурилиши туфайли асосий мақсадга эришилди — партия ташкилотлари ишлаб чиқаришга яқинроқ бўлиб қолдилар, партия ташкилоти ўз эътиборини ташкилий ва сиёсий ишлар ни кучайтиришга жамлаш имкониятига эга бўлди. Ишлаб чиқариш колхоз-совхоз бошқармалари тузилди. Улар асосан тажрибали мутахассислар билан таъминланган. Колхозлар ва совхозларга раҳбарлик анча малакали, бир мақсадга қаратилган ва таъсирчан бўлиб қолди.

Колхоз ва совхозлар партия ташкилотларининг жанговарлигини ошириш, бригадаларда, фермаларда, устахоналарда партия ташкилотлари тузиш, уларга астойдил таяниб иш кўриш, партия ва комсомол кучларини мақсадга мувофиқ равишда жой-жойига қўйиш, омма ўртасида кундалик равишда иш олиб бориш масалалари партия комитетларининг диққат марказида турибди. Оқилона методлар билан раҳбарликни амалга ошираётган партия комитетлари борган сари кўпаймоқда. Лекин шу билан бирга ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг мактубида мутлақо тўғри қайд қилинганидек, қишлоқда кўпгина янги органлар ишининг мазмуни кўпинча эскичалигича қолмоқдаки, бу ишлаб чиқаришни интенсивлаш вазифаларига жавоб бермаётир. Айрим партқомларнинг ходимлари халқ хўжалигига раҳбарлик қайта қурилганлигининг моҳиятини равшан тушуниб олмаганлар. Улар эски усуллар билан ҳаракат қилишни давом эттирмоқдалар, ишлаб чиқариш бошқармаси бажарадиган ишларни қиладилар, маъмуриятчиликка йўл қўймоқдалар, колхоз ва совхозларга команда беришдан нарига ўтмаётирлар.

Амударё ишлаб чиқариш бошқармаси парткоми, Косон, Пойариқ, Кегайли, Навоий ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари ва бошқа партия комитетлари худди шундай нотўғри ишлаяптилар.

Область партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари КПСС Марказий Комитетининг кўрсатмаларига, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг маслаҳатларига амал қилиб, қишлоқ хўжалигига раҳбарликни ҳар тарафлама такомиллаштиришлари, колхозлар ва совхозлар партия ташкилотларининг фаолиятини яхшилашлари, жамоат ишлаб чиқаришини мустаҳкамлаш учун масъулиятни оширишлари керак.

Ўртоқлар! Тарихий кун — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги яқинлашиб келмоқда. Бу республикамиз меҳнаткашларининг, бутун совет халқининг катта, шодиёна байрамидир.

Биз босиб ўтган йўлимизга боқар эканмиз, Ўзбекистон Совет ҳокимияти йилларида қолоқликдан тараққиёт сари улкан қадам қўйганлигини, экономика ва маданиятни тараққий эттиришда бутун жаҳонни ҳайратда қолдирадиган чўққиларга кўтарилганлигини ифтихор билан айтамиз.

Ҳозир ана шу тарихий юбилейни муносиб кутиб олишдан кўра муҳимроқ, бундан кўра масъулиятлироқ вазифамиз йўқ. Ўзбекистон меҳнаткашлари бу шодиёна байрамни хўжалик ва маданиятнинг барча соҳаларида ўз зиммаларига олган мажбуриятларни бажариш билан нишонлашлари керак.

Пахта топшириш юзасидан олинган мажбуриятнинг бажарилиши республика меҳнаткашларининг асосий, энг шарафли вазифаси, муқаддас бурчидир. Мўл ҳосил етиштирилди. Энди уни вақтида йиғиб-териб олиб давлатга топшириш керак.

Биз бунинг учун бой техникага, етарли меҳнат ресурслари, тажрибали ташкилотчиларга эгамиз.

Ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, 1 ноябргача Тошкент области 245 минг тонна, Сирдарё области 365 минг тонна, Фарғона области 435 минг тонна, Андижон области 730 минг тонна, Самарқанд области 250 минг тонна, Бухоро области 270 минг тонна, Қашқадарё области 159 минг тонна, Сурхондарё области 246 минг тонна, Хоразм области 248 минг тонна ва Қорақалпоғистон АССР 165 минг тонна пахта топширишга аҳд қилдилар. 216 колхоз, 35 совхоз ва Поп, Киров (Фарғона области), Москва, Марҳамат, Юқори Чирчиқ, Ўзбекистон, Вобкент, Термиз, Қарши, Косон ҳамда Ғузор ишлаб чиқариш бошқармалари юбилей кунигача пахта тайёрлаш планини бажариш мажбуриятини олдилар.

Биз республиканинг юбилейини луб экинлари маҳсулоти, сабзавот, қовун-тарвуз, картошка, мева ва узум, тухум ва жун сотиш давлат йиллик планларини муддатидан илгари бажариш билан ҳам нишонлашимиз керак. Бутун диққат-эътибор, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг бутун фаолияти ана шу вазифаларни бажаришга қаратилмоғи керак.

Ҳеч шубҳа йўқки, Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашлари бу йил давлатга 3 миллион 600 минг тонна «оқ олтин» топшириб, Ватанимизни қувонтириш учун, олинган барча мажбуриятларни муваффақиятли бажариш билан коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтиришга муносиб ҳисса қўшиш учун куч-ғайратларини аямайдилар, қўлларидан келган барча ишни қиладилар. **(Қарсаклар).**

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ОЛАМ ЯНГИЛИКЛАРИ

КОНГО (БРАЗЗАВИЛЬ) ПАРЛАМЕНТИНИНГ ФАВҚУЛОДДА МАЖЛИСИ

БРАЗЗАВИЛЬ, 27 август. (ТАСС). Конго (пойтахти Браззавилда) миллат мажлисининг раиси Леон Ангор «революциямизнинг душманларини суд қилмоқ учун» халқ трибунали тузишга даъват этди. Леон Ангор миллат мажлисининг фавқулодда йиғилишида нутқ сўзлаб, қўшни Конго (пойтахти Леопольдвилда) ҳукуматини Конгога (Браззавиль) қарши қўпорувчилик ҳаракатларида айблади.

Конго (Браззавиль) миллат мажлисининг фавқулодда йиғилиши қўшни Конгодаги (Леопольдвиль) воқеалар муносабати билан мамлакатдаги сиёсий аҳволни қараб чиқиш учун чақирилган эди.

Йиғилишда сўзга чиққан бош министр Паскаль Лиссуба бундай деди: «Чет элларда мамлакатимизга қарши фитна тайёрланмоқда, бу фитна революциямизни оёқ ости қилмоқ учун, бизнинг озодлигимизга қарши қаратилган».

НОРОЗИЛИК БИЛДИРИЛДИ

ЛОНДОН, 27 август. (ТАСС). Зимбабве Африка миллий иттифоқи баёнот эълон қилди. Иттифоқ бу баёнотида Жанубий Родезия ирқчилар ҳукуматининг янги полициячилик тадбирларига қарши қатъий норозилик билдиради.

Жанубий Родезиядаги африка халқи, дейилади баёнотда, энг оддий сиёсий ҳуқуқлардан ҳам маҳрум этилган. «Бизнинг мактабларимиз ёпилди, газеталар тақиқланди, раҳбарлар зиндонга ташланди, энди бўлса бизнинг ташкилотларимиз ҳам яна қонундан ташқари, деб эълон қилинди».

Баёнот авторлари Жанубий Родезия маъмурларининг полициячилик террорини герман нацистларининг ҳаракатлари билан таққослаб, Смит қўл остидаги ирқчилар ҳукуматини жавобгарликни сезмай иш кўришда айблайдилар ва Англия ирқчиларга йўл қўйиб беришдан иборат ҳозирги позициясидан воз кечсин ҳамда Жанубий Родезияга нисбатан ўз зиммасига олган мажбуриятларини бажарсин, деб талаб қилмоқдалар.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

АНГЛИЯ

Дублиндаги бинокор ишчилардан 20.000 кишининг забастовкаси иккинчи ҳафта давом этаётир. Улар иш ҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар.

«Бритиш найлон спеннерс» компаниясига қарашли Контиполдаги корхоналарда ишчилар ҳамда Сандерленддаги «Остин» ва «Пикерсжилл» кемасозлик корхоналарининг электр пайвандчилари иш ташламоқдалар. Улар меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилмоқдалар.

Кересли шаҳридаги (Уорикшир графлиги) шахталардан бирида ишлаётган икки кончи — Жершем Жонс билан Жим Пирс забойда икки кечаю кундуздан кўпроқ туриб қолдилар. Улар иш ҳақини ошириш тўғрисидаги ўз талаблари қондирилмагунча ер сиртига чиқишдан бош тортмоқдалар.

АҚШ

Энг йирик «Пан-Америкэн эйруэйс» авиакомпанияси ходимларининг забастовкаси бўлаётир. Бу забастовкани транспорт ишчиларининг касаба союзи эълон қилган. Бу касаба союзга компаниянинг авиамеханиклари, стюардессалари ва бошқа ходимларидан 17 минг киши аъзодир. Шу касаба союз вакиллари янги шартнома тузган вақтда иш ҳақини оширишни ва иш кунини қисқартишни маъмуриятдан талаб қилмоқдалар.

АВСТРАЛИЯ

Монтёрлар, қозончилар ва ғишт терувчиларнинг забастовкаси натижасида Австралиядаги энг йирик металлургия корхонаси бўлган «Брокен хилл» компаниясига қарашли Нью-касле заводида пўлат ишлаб чиқариш 60 процент пасайиб кетди. Ишчилар хавфсизлик техникаси бузилишига қарши норозилик билдирмоқдалар.

ПАНАМА

Панама шаҳрида ўқитувчиларнинг оммавий митинги бўлиб ўтди. Митинг қатнашчилари таълим системасини ва мориф ходимларининг аҳволини яхшилаш юзасидан чора кўришни маъмурлардан талаб қилмоқдалар. Мамлакатда ўзларининг билим олиш ҳуқуқларини ҳимоя қилиб чиқаётган студент ёшларнинг ғалаёнлари давом этмоқда. Чирики вилоятида бу ғалаёнлар айниқса кенг қулоч ёйди.

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

● Британия Гвианаси ҳукумати бош министр Чедди Жаган бошчилигида Миллий иқтисодий кенгаш тузди. Кенгашга мамлакатнинг энг йирик савдо ва саноат концернларининг вакиллари, майда саноатчилар, фермерлар ва кооперативларнинг раҳбарлари кирадилар. Ч. Жаган кенгашни саноат ишлаб чиқаришининг ҳар йили 7 процент ўсиши учун янги программани тараққий эттиришга барча кучларни сарфлашга чақирди.

● Гвинея Демократик партияси Сиёсий бюросининг қарорига мувофиқ 14 сентябрдан 17 сентябргача Конакрида Гвинея Демократик партиясининг олий органи — Революция миллий кенгашининг бу йилги иккинчи сессияси ўтказилади. Революция миллий кенгашининг апрелда бўлиб ўтган биринчи сессияси республиканинг ривожлантиришнинг етти йиллик планини тасдиқлаган эди. Бўлажак сессия ана шу етти йиллик планни бажаришдаги дастлабки натижаларга якун ясайди.

● Кипр президенти архиепископ Макариос Афинадан Никозияга қайтиб келди. Макариос Афинада, унинг айтишича, Греция ҳукумати билан конструктив музокаралар олиб борди.

● Мельбурн портида турган 37 та кемадаги барча юк ташиш ва юк ортиш ишлари портдаги қарийб уч минг юк ташувчининг забастовка ўтказганлиги натижасида тўхтаб қолди. Ишчилар Жанубий Африка республикасида апартеид сиёсати ўтказилаётганлигига қарши ва корхона эгаларининг агар апартеид сиёсатига қарши забастовкалар давом этадиган бўлса, тартибга чақирувчи чоралар қўлланишига қарши норозилик белгиси остида 16 соатлик забастовка ўтказдилар.

● Ламбаренда (Габон) шу йилнинг 17—19 февралида бўлиб ўтган қўзғолонни уюштиришда айбланган бир группа габонликлар иши бўйича суд процесси бошланди. Суд текширишини махсус тузилган давлат хавфсизлиги трибунали ўтказади. Маълумки, мамлакатнинг бой минерал ресурсларини талон-торож қилаётган француз монополияларининг манфаатларини кўзлаган Леон Мба режимига қарши қўзғолон бўлиб ўтган эди.

● Жанубий Африканинг машҳур адвокати Льюис Бейкер яширин полиция агентлари томонидан қамоққа олинди. Бейкерга ҳеч қандай айб қўйилгани йўқ. Иоганнесбургда полиция қуршови вақтида қамоққа олинган европалик интеллигенция вакиллари бўлган 10 та ўқитувчи, врач, студент ва журналистлар устидан суд бошланди. Судланувчиларни «коммунистик фаолиятда» айбламоқдалар.

● Ҳиндистон пойтахтида ва унинг атрофларида мисли кўрилмаган даражада сув тошқини давом этмоқда. Кўпгина районларни бутунлай сув босиб кетди. Матбуотнинг маълумотларига қараганда, 5 минг акр майдондаги ҳосилни бутунлай сув ювиб кетган. (ТАСС).

ТИНГЛАНГ ТОМОША ҚИЛИНГ

РАДИО

29 АВГУСТ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15—Тонгги концерт. 7.45 —Маршлар. 8.25—Дўстлик қўшиқлари. 9.25—И. Ҳамроев. «Ўзбекистон хотин-қизлари» кантатаси. 9.50 — «Фарғона областининг далаларида» деган эшиттириш (тож.). 10.30 — «Дўстларимиз табассуми». Адабий-музикали эшиттириш. 11.15 — «Идеология ва ҳаёт» (ўзб.). 11.25 — Қўриқ ўлка қўшиқлари. 12.15 — Реклама ва эълонлар. 12.30 — Жаҳон халқларининг куйлари. 12.50 — «Саволларингизга олимлар жавоб беради» (рус.). 13.30 — Эстрада концерти. 16.00 — Шонли 40 йиллик олдидан. Экран куйлари. 17.20 — Уйғур куйларидан концерт. 18.00 — Рус тилида радиокомпозиция. 18.30 — Қўшиқ ўргатилади. 19.20 — Озарбайжон куйларидан концерт. 20.00 — Ўзбек тилида ёшлар учун эшиттириш. М. Маҳмудовнинг «Мавжли гўлқинлар» очерки. 20.15—«Шанба оқшомида». Эстрада-рақс концерти. 21.45 — «Санъат усталари — пахта усталарига» деган концерт. 22.00—«Дунё воқеалари» (ўзб.). 22.10 — Дам олиш концерти. 23.10 — Лирика кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Хайр, пионер ёзи** (мактаб ўқувчилари учун). 17.30 — **Менинг Тошкентим** (ҳужжатли фильм). 18.00 —**Телевизион янгиликлар.** 18.30 — **Дўстлар қучоғида** (СССР халқлари дўстлиги ҳафталиги муносабати билан). 19.00 — **СССР халқлари дўстлиги ҳафталигига бағишланган дўстлик митинги ва байрам концерти** (Свердлов номли концерт залидан).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—29/VIII да **Фауст**, 30/VIII да кундуз **Русалка.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/VIII да **Гамлет.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — **Катта концерт**, 30/VIII да **Нурхон.**

ГОРЬКИЙ НОМЛИ ПАРКДА (ёзги театр) — Татар академик театри гастроллари — 29/VIII да **Кузги аччи елларда.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Командир арзандаси — «ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун).

Темирчи байроғи — «ВАТАН» (эрталаб соат 10 да).

Хор табақа (1 ва 2-серия) — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Актриса — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5 да).

Почтальон эшик қоқди—«ИСКРА», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «ВОСТОК» (эрталаб соат 9-20 минут, кундуз 2.5, кеч 7 ва 9 да).

Оқ карвон — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 10 да).

Крепостной актриса (эрталаб соат 10 да). **Фанфан-Тюльпан** (кундуз ва кечқурун) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Қара, йўл кўринади — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда).

Бахт қидирувчилар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

«Ёшлик» альманахи — «СПУТНИК» (кеч соат 10 да), «ДРУЖБА» (кундуз 3, 5 ва кеч 7 да), «МОСКВА» (кундуз 12, кеч 6 ва 8 да).

Рокко ва унинг биродарлари (1-залда кундуз ва кечқурун), **Униси бўлмаса, буниси** (кеч соат 8 ва 10 да)— «СПУТНИК».

Сиҳрли най — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва кеч 9 да).

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети ректорати ва жамоатчилик ташкилотлари СССР халқлари адабиёти кафедрасининг мудири Л. П. Қаюмовга отаси

Пўлатжон ҚАЮМОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалик — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 11846. ИНДЕКС — 64543. № Б: — 201.